

Мугалимдердин август кеңешмесине карата

МЕТОДИКАЛЫҚ СУНУШТАР МЕТОДИЧЕСКИЕ РЕКОМЕНДАЦИИ

к августовским совещаниям учителей

Кут Билим

<http://www.kutbilim.kg>

2020-ЖЫЛ, 26-АВГУСТ №25 (10867)

КООМДУК-ПЕДАГОГИКАЛЫҚ, ИЛИМИЙ-ПОПУЛЯРДУУ БАСЫЛМА / ОБЩЕСТВЕННО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ, НАУЧНО-ПОПУЛЯРНОЕ ИЗДАНИЕ

2020-2021-ЖАҢЫ ОКУУ ЖЫЛЫНДА ПАНДЕМИЯ ШАРТЫНДА ЖАЛПЫ БИЛИМ БЕРҮҮ УЮМДАРЫНДА ОКУУ ПРОЦЕССИН УЮШТУРУУ БОЮНЧА НУСКАМА

АТА-ЭНЕЛЕР ҮЧҮН НУСКАМА

ОКУУЧУЛАР ҮЧҮН НУСКАМА

БИЛИМ БЕРҮҮ УЮМДАРЫНЫН ЖЕТЕКЧИЛЕРИ ҮЧҮН НУСКАМА

2020-2021-ЖАҢЫ ОКУУ ЖЫЛЫНДА ПАНДЕМИЯ ШАРТЫНДА ЖАЛПЫ БИЛИМ БЕРҮҮ УЮМДАРЫНДА ОКУУ ПРОЦЕССИН ҮЮШТУРУУ БОЮНЧА НУСКАМА

Олкөдөгү эпидемиологиялык абалды эске алуу менен жана балдардын, педагогордун, ата-энелердин ден соолугуна кооптуу кырдаа жараттоо максатында эпидемиологиялык абал турукташканга чейин, 2020-2021-окуу жылнын биринчи чейргинде менчигинин формасына карабастан, республиканын бардык жалпы билим берүү уюмдарында 2-11-класстарда окутуу дистанттык түрдө оттөнүү.

Ошону менен бирге, 1-класстын окуучуларынын окуу кондуктада калыптандырылбандыгын эске алып, 2020-2021-окуу жылнын биринчи чейргинде менчигинин формасына карабастан, республиканын бардык жалпы билим берүү уюмдарында санитардык-гиgieneлык талаптарды аткаруу менен 1-класстарда окутуу салттуу түрдө жүргүзүлөт.

1-класстарда окуу процессин салттуу түрдө өткөрүүдө райондук/шаардык билим берүү бөлүмдөрүнүн/башкармалыктарынын, мектеп администрациясынын жана мугалимдердин милдеттери:

1. 2020-жылдын 1-сентябрьнан менчигинин формасына карабастан, республиканын бардык жалпы билим берүү уюмдарында 1-класстар учун томенкүү иш-чараларды өткөрүү:

- Билим күнүн салттуу түрдө ийкемдүү графикке ылайык өткөрүү (массалык иш-чараларды өткөрүнгө тынуу салынат),
- "Сүйүктүү Кыргызстаным" аттуу 1-сабак өткөрүү,
- экскурсия жүргүзүү.

2. Телеканалдардан көрсөтүлүүчү видеосабактардын темаларын эске алуу менен:

- жылдык календарь - тематикалык планды иштеп чыгуу;
- мектептин ички тартибин иштеп чыгуу;
- сабактардын ийкемдүү жадыбалын жана аралыкты сактоо учун ар бир класстын танаписинин жадыбалын иштеп чыгуу.

3. Мектеп администрациянын чечими менен зарыл болгон учурда 1-класстын мугалимдерине жардам берүү учун жогорку класстардын дene тарбия, музика, сүрөт мугалимдерин, лаборанттарды, китеңканаачыларды бекитүү.

4. Балдарды 1-класска кабыл алууну тездетүү жана тизмесин тааткоо.

5. Ата-энелер менен келишим түзүү (мектептин жана ата-энелердин милдеттери так жазылышы керек), алар менен түшүндүрүү иштеп чыгуу.

6. Санитардык-гиgieneлык талаптарды сактоо учун шарттарды түзүү:

- мектепте дезинфекция иштерин жүргүзүү;
- ички ажаатканаларды иштетүү;
- кол жуугуч, тепловизор, мектептин кире беришин хлордонгон килемче менен камсыздоо;
- гигиеналык жана антисептикалык кара жаттар менен камсыздоо.

7. Ар бир классты өзүнчө окуу бөлмө менен камсыздоо.

8. Окуучулардын топтолуш мүмкүнчүлүктөрүн азайтуу учун кошумча кириү жана чыгуу эшиктин колдонууну камсыздоо.

9. Күнүгө сабактар бүткөндөн кийин мектепти, окуучулардын ордун дезинфекциялоо.

10. Санитардык талаптарды аткаруу менен ысык тамак үюштүрүү: ашканаларды, идиш аяктарды дезинфекциялоого, аралыкты сактоого шарттарды түзүү.

11. Ата-энелерден балдарына бирдиктүү мектеп формасын алып берүүнү талап кылбоо.

12. Күнүгө бардык окуучулардын, мектеп кызматкерлеринин дene табын текшерип түрүү, атаян журналга каттоо.

13. Мектепке мугалимдер жамаатынан жана окуучулардан тышкы башка адамдарды киргизүүнү чектөө.

14. Мектепке кирип-чыккан адамдарды каттоого алуу.

15. Психологиялык кызметтери жана "ыкчам байланышты" үюштүрүү.

16. Мектеп администрациясы жана мугалимдер ар дайын санитардык-эпидемиологиялык көзөмөлдөөнүн, жергилиткүү бийлик органдары жана ата-энелер менен тыгыз байланышты иш алып баруу.

17. Мектептеги кырдаа боюнча министрликке жана тиешелүү органдарга маалыматтарды өз учурунда берип түрүү.

Окуу процессин үюштүрүү боюнча:
Эпидемиологиялык абал күрч аймактарда жана окуучулардын саны көп мектептерде:

1-класстарда окуучулардын санына жараши окуучуларды кичи группаларга б луп, (ар бир кичи группада окуучулардын саны 20дан ашпаши керек), ийкемдүү жүгүртмөгө ылайык 5

күндүк окуу жумасы боюнча 1-тоттуу – 1-сменде, 2- топтуу – 2-сменде окутуу менен үюштүрүлат. Сабактын узактыгы 20 мүнөт, ал эми танапистин убактысы 5-10 мүнөт түзүп, тамактанууга барган убакта 20-25 мүнөтке созулушу мүмкүн.

Танапис учурунда бөлмөнү жедеттүү керек.

Ар бир класста окуучулардын санына жараши социалдык аралыкты сактоо учун ылайыкты бөлмөлөр тандалып, бекитилет.

Ийкемдүү жүгүртмөгө ылайык окутуу чечими ар бир мектептин мүмкүнчүлүгүн жараши кабыл алынат.

2. Сабак учурунда аралыкты сактоо.

3. Айрым сабактарды таза абада өткөрүү сунушталат.

Эпидемиологиялык абал туруктуу аймактарда жана окуучулардын саны аз мектептерде:

1. Класстарда окуучулардын саны 20га чейин болсо, кичи группаларга бөлүнбөйт.

2. Ийкемдүү жүгүртмөгө ылайык окутуу чечими ар бир мектептин мүмкүнчүлүгүн жараши кабыл алынат.

Үюштүрүү иштери

1. Окуучу мектепке келгенде дene табынын көрсөткүүн өлчөө, атаян журналга жазуу.

2. Окуучуларды аралыкты сактоо менен окуу кабинетине коштоо, (1,5-2 метр) шахмат түрдө отургүзүү.

3. Окуучуларга танапис учурунда сакталуучу эрежелер тууралуу түшүндүрүү иштерин жүргүзүү.

4. Аралыкты сактоо.

5. Танапис учурунда кабинеттерди жедеттүү.

Окутуу салттуу түрдө жүргүзүүдө ат-энердердин милдеттери:

1. Мектеп менен келишим түзүү.

2. Баланын дene соолуугу боюнча мугалимге күнүгө маалымат берип түрүү.

3. Баланы санитардык-гиgieneлык кара жаттар менен камсыздоо.

4. Окуучулардын өздүк гигиенасын сактоону камсыздоо.

5. Баланы мектепке убагында алып келүүнү жана алып кетүүнү камсыздоо.

2-11-класстарда окуу процессин дистанттык түрдө өткөрүүдө райондук/шаардык билим берүү бөлүмдөрүнүн/башкармалыктарынын башчыларынын, мектеп администрациясынын жана мугалимдердин милдеттери:

1. 2020-жылдын 1-сентябрьнан Билим күнүн дистанттык түрдө өткөрүү.

2. Билим берүү уюмдарынын материалдык техникалык базалардын жакшыртуу.

3. Окуучулардын окуу программаларын дистанттык билим берүү технологиялары (маалыматтык жана телекоммуникациялык) аркылуу өздөштүрүүсүн камсыздоо.

4. Дистанттык түрдө билим алуу учун окуучулардын мүмкүнчүлүгүн текшерүү жана шарт түзүү учун (өзгөчө аз камсыз болгон үй-бүлөлөрдүн балдарын) мониторинг жүргүзүү.

5. Дистанттык түрдө билим алуу учун аз камсыз болгон үй-бүлөлөрдүн балдарын телевизор же уюлук телефон менен камсыздоо боюнча жергилиткүү органдары жана демөөрчүлөр менен иш алып баруу.

6. Болгон билим берүү платформаларын пайдалануу аркылуу жалты мектептик билимдин мамлекеттик билим берүү стандарттарын аткаруу жана кайтарым байланышты камсыздоо.

7. Окуучулардын окуу программаларын дистанттык билим берүү технологиялары (маалыматтык жана телекоммуникациялык) аркылуу өздөштүрүүсүн камсыздоо.

8. «Баластан» коомдук телерадио компаниясы, «ЭлТР» мамлекеттик телерадиоберүү компланиясы жана башка каналдары аркылуу көрсөтүүлүчүү видеосабактарды жана мектеп окуучуларына арналган телекөрсөтүүлөрдү көрүүнү камсыздоо.

9. Ўшкынчалык жана кызметтери жана «ыкчам байланышты» үюштүрүү.

10. Психологиялык кызметтердөрдүү жана «ыкчам байланышты» үюштүрүү.

Окутуу дистанттуу түрдө жүргүзүүдө ат-энелердин милдеттери:

1. Балага дистанттык түрдө билим алуусуна шарттарды түзүү.

2. Балага билим алуусуна, окуу программаларын өздөштүрүүсүнө көмөк көрсөтүү.

3. Телеканалдардан көрсөтүлүчүү видеосабактарды жана окуучулар телекөрсөтүүлөрдү коруу учун балдарга шарт түзүү.

4. Мугалим менен белгилеген мөөнөттө жана убакытта кайтарым байланышка чыгуусун камсыздоо.

11. Мектептеги кырдаа боюнча миинистрликке жана тиешелүү органдарга маалыматтарды өз учурунда берип түрүү.

12. Измерять ежедневно температуру тела учащихся, сотрудников школы и регистрировать в специальном журнале;

13. Ограничить вход в школу посторонних лиц, кроме работников школы и учащихся.

14. Вести учет всех посетителей.

15. Организовать психологическую службу, «горячую линию».

16. Организовать совместную работу администрации школы с органами санитарно-эпидемиологического надзора, местными органами власти и родителями.

17. Своевременно информировать министерство и соответствующие органы о ситуации в школе.

РЕКОМЕНДАЦИИ ПО ОРГАНИЗАЦИИ УЧЕБНОГО ПРОЦЕССА В ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ В НОВОМ 2020-2021 УЧЕБНОМ ГОДУ В УСЛОВИЯХ ПАНДЕМИИ

10 минут, во время питания детей возможна увеличение до 20-25 минут.

Во время перемены необходимо проводить сквозное проветривание помещений.

За каждым классом закрепляется кабинет с учетом количества детей в классе для обеспечения соблюдения социальной дистанции.

В зависимости от возможностей школы администрация школы составляет график проведения занятий.

2. Во время урока учитель должен соблюдать дистанцию между учащимися.

3. По возможности рекомендуется проведение уроков на свежем воздухе.

В регионах со стабильной эпидемиологической ситуацией и с малым количеством учащихся в школах:

1. Класс, в котором количество детей 20 и менее не делится на группы.

2. В зависимости от возможностей школы администрация школы составляет график проведения занятий.

Организационные мероприятия:

1. По прибытии учащихся в школу изменяется температура тела ученика и записывается в специальный журнал.

2. Сопровождение учащихся в кабинете с соблюдением дистанции (1,5-2 метра), рассадка учащихся по одному в шахматном порядке.

3. Проведение разъяснительной работы среди учащихся о правилах поведения во время перемен.

4. Соблюдение дистанции на переменах.

АТА-ЭНЕЛЕР ҮЧҮН НУСКАМА

1. Бардык үй-бүле мүчөлөрүнүн өздүк гигиенасын сактоону, тиричилик жуучттарын колдонуп, столдордун, эшиктердин, отургучтардын, гаджеттердин ж.б. үзүлтүксүз дезинфекциялоосун камсыздыздар.

2. Дайыма балдарды колду самындап жууганга же антисептиктин колдонууга үрөтүнүздөр.

3. Белокторго, витаминдерге жана минералдарга бай тамак-аштарды керектөө менен, дени сак режимди сактандыздар.

4. Керексиз саякаттоолордон жана эл көп жүргөн жерлерге баруудан алыс болуңдар, ошондо сиздер, ооруп калуу шартын азайтасыздар.

5. Мүмкүн болсо, балдарыңыздарды мектепке жеке унааныздар менен алып келип, алып кетициздер.

6. Ооруну азайтуу учун, медициналык маскаларды кийициздер же башка колдо бар каражаттарды колдонуңуздар:

- күрч респиратордук вирустук инфекциялардын көбөйүү мезгилиnde эл көп жүргөн жерлерге баргана, коомдук транспортто жүргөнде;

- күрч респиратордук вирустук инфекциясы бар бейтаптарга кам көрүү учурунда;

- күрч респиратордук вирустук инфекциянын белгилери бар адамдар менен байланышканда;

- аба аркылуу башка инфекцияларды жуктуруп алуу коркунучунда.

7. Жөтөлүү, чүчкүрүү учурунда оозду жана мурунду бир жолу колдонуулуучу салфетка менен тосуп, аларды колдонуудан кийин таштап салыңыздар.

8. Мектепке баргана социалдык аралыкты (1, 5-2 м) сактандыздар.

9. Мугалимге балдардын ден соолугу жөнүндө маалымат берүүнү унутпаңыздар.

ПАМЯТКА ДЛЯ РОДИТЕЛЕЙ

1. Обеспечьте:

- соблюдение личной гигиены всеми членами семьи.
- дезинфекцию поверхностей столов, дверных ручек, стульев, гаджетов и др.

2. Приучайте детей постоянно мыть руки с мылом и обрабатывать антисептиками.

3. Соблюдайте здоровый режим дня, включая физическую активность, а также потребление пищевых продуктов, богатых белками, витаминами и минеральными веществами.

4. Ограничите поездки и посещения многолюдных мест без особой надобности, таким образом, вы уменьшите риск заболевания.

5. При возможности, обеспечьте доставку детей в школу и из школы на личном транспорте.

6. Во избежание риска заболевания используйте медицинские маски:

- при посещении мест массового скопления людей, поездках в общественном транспорте в период роста заболеваемости острыми респираторными вирусными инфекциями (далее - ОРВИ);

- при уходе за больными ОРВИ;

- при общении с лицами с признаками ОРВИ;

- при рисках инфицирования другими инфекциями, передающимися воздушно-капельным путем.

7. При кашле, чихании следует прикрывать рот и нос одноразовыми салфетками, которые после использования нужно выбрасывать.

8. Необходимо соблюдать социальную дистанцию (1, 5 - 2 метра) при посещении школы.

9. Не забывайте информировать учителей о состоянии здоровья ребенка.

ОКУУЧУЛАР ҮЧҮН НУСКАМА

ӨЗҮНДҮ ЖАНА БАШКАЛАРДЫ КОРГОО ҮЧҮН ТӨМӨНКҮЛӨРДҮ АТКАРУУ ЗАРЫЛ:

1. Досторуңдан алыста бол, жок дегенде 1, 5 метр аралыкты сакта.

2. Колуңду самындап жуу жана антисептиктин колдон.

3. Бир жолку масканы колдон.

4. Жөтөлгөндө же чүчкүргөндө, оозуңду чыканак же салфетка менен жаап, колдонулган салфетканы таштандыга ыргытып, колуңду жуу.

5. Колуң менен көзүңдү, мурдунду же оозуңду кармаба.

6. Эл көп чогулган жерлерден алыс бол.

7. Инфекциялык оорулардын таралышына жол бербөө үчүн бир жолу колдонуулуучу же жеке буюмдарды колдонуу керек.

8. Инфекциялык оорулардын таралышына жол бербөө үчүн дааратканадан чыккандан кийин, сөзсүз түрдө колуңду самындап жуу.

9. Инфекциялык оорулардын таралышына жол бербөө үчүн тамактанууга чейин, тамактандан кийин, сөзсүз түрдө, колуңду самындап жуу.

ПАМЯТКА ДЛЯ УЧАЩИХСЯ

ЧТОБЫ ЗАЩИТИТЬ СЕБЯ И ДРУГИХ НЕОБХОДИМО:

1. Находиться на расстоянии от друзей, соблюдать дистанцию не менее 1,5 метра.

2. Регулярно мыть руки с мылом и использовать антисептик.

3. Использовать одноразовые маски.

4. При кашле или чихании необходимо прикрывать рот локтем или салфеткой, используя одноразовую салфетку необходимо выбросить в мусор и вымыть руки.

5. Избегать касания руками глаз, носа или рта.

6. Избегать посещение мест, в которых отмечается большое скопление людей.

7. Необходимо использовать одноразовую или личную посуду во избежание распространения инфекционных заболеваний.

8. После каждого посещения туалета необходимо мыть руки с мылом во избежание распространения инфекционных заболеваний.

9. До и после еды необходимо мыть руки с мылом во избежание распространения инфекционных заболеваний.

БИЛИМ БЕРҮҮ УЮМДАРЫНЫН ЖЕТЕКЧИЛЕРИ ҮЧҮН НУСКАМА

1. Окуу имаратын ачаардын алдында, ви- рустук режимге ылайык дезинфекциялоочу каражаттарды колдонуу менен окуу жайларында жалпы тазалоо иштерин жүргүзүү.

2. Ар бир класска (топко) окуу бөлмөлөрдү бөлүү менен предметтик окуутуну, ар бир класска (топко) бөлүнгөн бөлмөде катуу тартипте жүргүзүү. Тыныгуу жана сейилдөө учурунда ар кандай класстардын (топтордун) окуучулардын жана тарбиялануучулардын санын азайтуу.

3. Пандемия учурундагы нормаларга ылайык, мүмкүн болушунча, класста (топто) окуучулардын жана тарбиялануучулардын санын азайтуу.

4. Ар кандай класстардын (топтордун) окуучуларды менен тарбиялануучулардын түрлүгүн топко бирлигинин жана "кечки кезек" топторун түзүүгө жол бербөө.

5. Массалык иш-чараларды откөрүүгө тыюу салуу.

6. Окуучуларды, тарбиялануучуларды жана алардын ата-энелерин (мыйзамдуу өкүлдөрү), уюмдун кызматкерлерин дем алуу органдарынын белгилери бар оорулууларды киргизбөө максатында мектептин кире беришинде балдардын жана алардын ата-энелеринин (мыйзамдуу өкүлдөрү) топтолушун алдын алуу менен милдеттүү түрдө термометриядан откөрүү (контактсыз термометрия колдонуу сунушталат) жана "эрте мененки фильтрди" жүргүзүү.

7. Имараттын кире беришинде колду тазалоо учун антисептикалык дозаторлорду орнотуу.

8. Социалдык аралыкты сактоо максатында, кызматкерлердин иш графигин, анын ичинде сабактардын жүгүртмөсүн кайра каратып чыгуу, классты эки топко бөлүү, ар бир топ, класстын тыныгуу убактысын өзгөртүү.

9. Окуучулардын жана тарбиялануучулардын арасында дем алуу органдарынын оорусунун белгиси бар балдарды ата-энелери (мыйзамдуу өкүлдөрү) же тез жардам бригадасы келгенге чейин тезинен изоляциялоону камсыз кылуу.

10. Аба ырайынын шарттарын эске алуу менен, мүмкүн болушунча балдардын болушун жана иш-чараларды ачык абада откөрүү. Дене тарбиясы учун ачык спорт аяңт-

часын колдонуп, спортзалдагы иш-аракеттердин санын азайтуу.

11. Тыныгуу убагында (динамикалык тыным) жана жумуштун аягында учурдағы дезинфекциялоону жүргүзүү (жумушчу беттерин, пол, эшик түткәларын, тамактануучу жайларды, эмеректерди, жуунуучу бөлмө, кран клапандары, суу азызуюучу бактардын кармагычтары). Дезинфекциялоочу каражаттардын ондурүүчүнүн көрсөтмөсү, ви- рустук инфекциялардын концентрациясына ылайык колдонууну камсыз кылуу.

12. Аба чойросун дезинфекциялоочу каражаттарды колдонуу менен абаны залал- сыздандырууну камсыз кылуу.

13. Ар бир сабактан кийин, окуучулар жок учурда, бөлмөлөрдү жедеттүүнү камсыз кылуу. Жуунгутчардын санын көбйтүү. Ар бир классты жуунгуч менен камсыздоо эрежесин киргизүү.

14. Тамактануунун алдында жана андан кийин ашкана устөлдөрүн жуугучтар жана дезинфекциялоочу заттар менен тазалоону камсыз кылуу.

15. Ашкана жана идиш-аяктарды, ашкана шаймандарын ар бир колдонуудан кийин дезинфекциялоочу эритмеге куюп, андан кийин жууп кургатуу, же температура режимине ылайык идиш жуугучтарда жууну камсыздоо.

16. Жеке коргоо каражаттарын (маскалар жана кол капттар) колдонуу менен тамактануучу жайлардын кызматкерлеринин ишшүүтүү.

17. Ичүү режимин уюштурууну конт- ролдоону күчтүү, бир жолу колдонуулуучу идиш-аяктар менен камсыздоого жана муз- даткычтарды жана диспенсерлерди иштөтүүгө өзгөчө көнүл буруу.

18. Санитардык түйүндөрдө балдар жана кызматкерлер учун самын, дааратканын кагазынын дайым болушун камсыз кылуу, колду тазалоо учун антисептикалык дозаторлорду орнотууну камсыз кылуу.

19. Окуучулар жана ата-энелер арасында (мыйзамдуу өкүлдөрү) гигиена буюнча түшүндүрүү иштерин күчтүү.

20. Окуучулардын жана кызматкерлердин жеке гигиена эрежелеринин сактоосун көзөмөлдөөну камсыздоо.

1. До начала учебных занятий провести генеральную уборку помещений с применением дезинфицирующих средств по вирусному режиму.

2. Закрепить за каждым классом (группой) учебное помещение, организовать учебный процесс и пребывание учащихся в строго закрепленном за каждым классом (группой) помещении. Исключить общение обучающихся и воспитанников из разных классов (групп) во время перемен и при проведении прогулок.

3. Сократить количество обучающихся в классе (группе) в соответствии с установленными нормами в период пандемии.

4. Исключить объединение обучающихся из разных классов (групп) в одну группу продленного дня, не допускать формирование «вечерних дежурных» групп.

5. Исключить проведение массовых мероприятий.

6. Обеспечить проведение ежедневных «утренних фильтров» с обязательной термометрией (целесообразно использовать бесконтактные термометры) с целью выявления и недопущения в организации обучающихся и их родителей (законных представителей), сотрудников с признаками респираторных заболеваний при входе в здание, исключив скопление детей и их родителей (законных представителей) при проведении «утреннего фильтра».

7. Установить при входе в здание дозаторы с антисептическим средством для обработки рук.

8. Пересмотреть режим работы организаций, в т.ч. расписание учебных занятий, изменив время проведения перемен разных групп (разбить класс на 2 группы) для разных классов в целях соблюдения социальной дистанции.

9. Обеспечить незамедлительную изоляцию обучающихся с признаками респираторных заболеваний до прихода родителей (законных представителей) или приезда бригады скорой помощи.

10. С учетом погодных условий максимально организовать пребывание детей и проведение занятий на открытом воздухе.

хе. Использовать открытую спортивную площадку для занятий физической культурой, сократив количество занятий в спортивном зале.

БИЛИМ БЕРҮҮ УЮМДАРЫНЫН КЫЗМАТКЕРЛЕРИ ҮЧҮН НУСКАМА

ЖЕКЕ ГИГИЕНАНЫ САКТОО

Колду тез-тез жууп туруу - грипптин жана коронавирустук инфекциянын таралышын алдын алу учун маанилүү чара болуп саналат, вирустарды жок кылат. Эгерде колунузду самындал жушуучун шарт жок болсо, спирт кошулмасы бар дезинфекциялык майлыктарды же антисептикерди колдонунуз.

Дааратканага барып келген сайын, колунузду самын же антисептикалык тазалоочу каражаттар менен иш убактысы бүткөнгө чейин жууп турунуз.

АРАЛЫК ЖАНА ЭТИКЕТ

Вирустар ооруулу адамдан ден-соолугу чың адамга аба тамчылары аркылуу жуугат (чүчкүрүп, жөтөлгөндө), андыхтан бейтаптардан 1,5 метр аралыкта кем эмес болуш керек.

Колунуз менен көзүнүзү, мурдунузду же оозунзуду кармабаңыз, коронавирус ушул жолдор менен жайылат.

Жөтөлүү, чүчкүрүү учурунда оозду жана мурунду бир жолу колдонулуучу салфетка менен тосуп, аларды колдонуудан кийин таштап салыңыз.

Керексиз саякаттоолордон жана эл көп жүргөн жерлерге баруудан алыс болунуз, ошондо сиз, ооруп калуу шартын азайтасыз.

Эс алууну пландаштырууда, COVID-19 коронавирустук инфекциясы катталган өлкөлөргө баруудан алыс болунуз.

ДЕНИ САК ЖАШОО ОБРАЗЫН ЖЕТЕКЧИЛИККЕ АЛЫҢЫЗ

Сергек жашоо мүнөзү организмдин инфекцияга түрүштүк берүүсүн жогорулатат. Ден соолукту чындоо режимин, анын ичинде жетиштүү уйку, белокторго, витаминдерге жана минералдарга бай тамак-аштар менен тамактаныңыз, дене-бойду чындаңыз.

ДЕМ АЛУУ ОРГАНЫЦЫЗДЫ МЕДИЦИНАЛЫК МАСКА МЕНЕН КОРГОНУЗ:

Ооруун азайтуу үчүн, медициналык маскаларды кийиниз же башка колдо бар каражаттарды колдонунуз:

- күрч респиратордук вирустук инфекциялардын көбйөйүү мезгилинде эл көп жургон жерлердеге барганды, коомдук транспорт то жүргөндө;

- күрч респиратордук вирустук инфекцияларды бар бейтаптарга кам көрүү учурунда;

- күрч респиратордук вирустук инфекциянын белгилери бар адамдар менен байланышканда;

- аба аркылуу башка инфекцияларды жүктүрүп алуу коркунучунда.

МАСКАНЫ КАНТИП ТУУРА ТАГЫНУУ КЕРЕК?

Озүнчүздү инфекциядан коргош үчүн, аны туура тагыннуу өтө маанилүү:

- масканы кылдаттык менен бекитүү керек, оодзу жана мурунду бекем жабуу, боштуктар болбошу керек;

- масканы чечип жатканда аны бетиңизге тийгизбениз, эгер кокусунан тийгизип алсаныз, колунүзүдү самындал же спирт кошулмасы менен жасылып жууп алыңыз;

- нымдуу масканы жаңы, кургак маскага алмаشتыруу керек;

- бир жолку колдонулуучу масканы кайра колдонбонуз;

- колдонулган масканы дароо жок кылышыз.

Маска эл көп жерде, коомдук транспорт то жүргөндө жана ооруулу кишиге кам көрөндө ылайыктуу болот, бирок ал ачык аба да орунсуз.

Ошол эле учурда, дарыгерлер бул бирдиктүү чара оорудан толук коргобой турган-дыйгын эскертет. Маска кийүүдөн тышкary, башка алдын алуу чарапарын да көрүү керек.

Эгерде вирустук жана коронавирустук инфекциянын белгилери пайда болсо, анда үйдө отурунуз, дарыгерге кайрылыңыз, төшөктө жатып, көп суюктук ичип, дарыгердин сунуштарын аткарыңыз.

ПАМЯТКА ДЛЯ СОТРУДНИКОВ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ

СОБЛЮДЕНИЕ ЛИЧНОЙ ГИГИЕНЫ

Частое мытье рук – это важная мера профилактики распространения гриппа и коронавирусной инфекции, мытье мылом удаляет вирусы. Если нет возможности помыть руки мылом, пользуйтесь спиртосодержащими, дезинфицирующими салфетками или антисептиками.

Часто мойте руки мылом или обрабатывайте антисептиками - в течение всего рабочего дня, после каждого посещения туалета.

РАССТОЯНИЕ И ЭТИКЕТ

Вирусы передаются от больного человека к здоровому воздушно-капельным путем (при чихании, кашле), поэтому необходимо соблюдать расстояние не менее 1,5 метров от больных.

Избегайте касаться руками глаз, носа или рта – коронавирус распространяется этими путями.

При кашле, чихании следует прикрывать рот и нос одноразовыми салфетками, которые после использования нужно выбрасывать.

Избегайте излишние поездки и посещения многолюдных мест, таким образом, вы уменьшите риск заболевания.

При планировании отпусков воздержитесь от посещения стран, где регистрируются случаи заболевания коронавирусной инфекцией COVID-19.

ВЕДИТЕ ЗДОРОВЫЙ ОБРАЗ ЖИЗНИ

Здоровый образ жизни повышает сопротивляемость организма к инфекции. Соблюдайте здоровый режим, включая физическую активность, а также полноценный сон, потребление пищевых продуктов, богатых белками, витаминами и минеральными веществами.

ЗАЩИЩАЙТЕ ОРГАНЫ ДЫХАНИЯ С ПОМОЩЬЮ МЕДИЦИНСКОЙ МАСКИ:

Надевайте маску или используйте

другие подручные средства защиты, чтобы уменьшить риск заболевания:

- при посещении мест массового скопления людей: в поездках, в общественном транспорте в период роста заболеваемости острыми респираторными вирусными инфекциями;

- при уходе за больными острыми респираторными вирусными инфекциями;

- при общении с лицами с признаками острой респираторной вирусной инфекции;
- при рисках инфицирования другими инфекциями, передающимися воздушно-капельным путем.

КАК ПРАВИЛЬНО НОСИТЬ МАСКУ?

Чтобы обезопасить себя от заражения, крайне важно правильно ее носить:

- маска должна тщательно закрепляться, плотно закрывать рот и нос, не оставляя зазоров;

- старайтесь не касаться поверхностей маски при ее снятии, если вы ее коснулись, тщательно вымойте руки мылом или спиртовым средством;

- влажную маску следует сменить на новую, сухую;

- не используйте вторично одноразовую маску;

- использованную одноразовую маску следует немедленно выбросить в отходы.

Маска уместна, если вы находитесь в местах массового скопления людей, в общественном транспорте, а также при уходе за больным, но она нецелесообразна на открытом воздухе.

Вместе с тем, медики напоминают, что эта одиночная мера не обеспечивает полной защиты от заболевания. Кроме ношения маски необходимо соблюдать другие профилактические меры.

В случае появления признаков вирусной инфекции и коронавирусной инфекции, оставайтесь дома и обращайтесь к врачу, соблюдайте постельный режим, пейте много жидкости и следуйте предписаниям врача.

2020-2021-жыны окуу жылында пандемия шартында жалпы билим берүү уюмдарында 1-класстардын тамагын уюштуруу боюнча нускама

1. Ашкананы ачаардын алдында, вирустук режимге ылайык дезинфекциялоочу каражаттарды колдонуу менен жалпы тазалоо иштери жүргүзүлсүн.

2. Иштөө убактысында ашкананын кызматкерлеринин санитардык китепчеси жана жеке коргоо каражаттары (бет кап, кол каптар ж. б.) болусу шарт.

3. Ашкананын кире беришинде окуучулар жана кызматкерлер учун самын, колду тазалоо учун антисептикалык дозаторлорду орнотуу камсыздалсын.

4. Ашкананын кире беришинде окуучулар жана кызматкерлер учун самын, колду тазалоо учун антисептикалык дозаторлорду орнотуу камсыздалсын.

5. Аба чойрөсүн дезинфекциялоочу каражаттарды колдонуу менен ашканадагы абаны залалсыздандыруу камсыз кылышын.

6. Ар бир тамактануудан кийин, окуучулар жок учурда, ашкананын ичи желдетилсүн.

7. Тамактануунун алдында жана андан кийин ашкананын үстөлдөрүн жуутучтар жана дезинфекциялоочу заттар менен тазалоо камсыздалсын.

8. Ашкананын кире беришинде окуучулар жана кызматкерлер учун самын, колду тазалоо учун антисептикалык дозаторлорду орнотуу камсыздалсын.

9. Окуучуларга, ата-энелерге (мыйзамдуу өкүлдөрү) туура тамактануу, гигиена жөнүндө маалымат берүү максатында ашкананын ичинде маалымат текталары илинсин жана бул тармакта түшүндүрүү иштери күчтөлсүн.

ИНСТРУКЦИЯ по организации школьного питания в 1-х классах в образовательных организациях в новом 2020-2021 учебном году в условиях пандемии

1. Перед открытием столовой провести генеральную уборку помещений с применением дезинфицирующих средств по вирусному режиму.

2. При работе в столовой персоналу иметь все необходимые средства индивидуальной защиты (маски и перчатки и др.) и санитарную книжку.

3. Обеспечить постоянное наличие мыла для детей и сотрудников, установить дозаторы с антисептическим средством для обработки рук у входа в столовую.

4. При кормлении детей необходимо обеспечить социальную дистанцию. Классный руководитель или специально закрепленный учитель обеспечивают сопровождение детей в столовую согласно гибкому графику питания.

5. Обеспечить дезинфекцию воздушной среды с использованием приборов для обеззараживания воздуха.

6. Проветривать помещение после каждого приема пищи в отсутствии учащихся.

7. Обеспечить обработку обеденных столов до и после каждого приема пищи с использованием моющих и дезинфицирующих средств.

8. Столовую и чайную посуду, столовые приборы после каждого использования дезинфицировать путем замачивания в дезинфицирующий раствор с последующим мытьем и высушиванием, либо мыть в посудомоечных машинах с соблюдением температурного режима.

9. Установить информационные стенды в столовой с целью информирования обучающихся, родителей (законных представителей) о правилах правильного питания.

- лингвистикалык бирдиктерди функциялары, маанилери жана стилдери буюнча топтоштурат; - тилдик бирдиктердин синонимдештигинин түзүлүшүн, маанисин жана стилдерин айырмалайт; - кептин оозеки жана жазуу формаларынын өзгөчөлүктөрүн салыштырат жана айырмалайт; - орфограммалардың көлөмүнө жана пунктуациялык эрежелерге ылайык орфографиялык жана пунктуациялык ыкмаларга ээ болот. Маданият таануучулук компетенттүүлүктө мектеп бутурүүчүсү пикир альшуга катышуу менен социалдык-кептик, маанилик жана тарыхый-маданий контекстти эске алууга жөндөмдүү болот. Маданият таануучулук компетенттүүлүктүн негизинде окутууда: - сүйлөшүү маданиятынын үлгүлөрүнө ээ болот; - коомдо кальпка түшкөн жүрүм-турумдун үлгүлөрүнө ылайык карым-катнаштын катышуучусун социалдык ролун өзүнө қабыл алат; - элдин маданий мурасынын маанилүү бөлүгү, ыйык баалуулукка айланган эне тилине карата жекече аяр мамилесин билдирет.

3. Электрондук окуу ресурстары

Интернет каражаттарынын окуу тематикалык каталогу "Кыргыз тили билим берүү" Порталы	oku.edu.gov.kg
Окуу китептери	kitep.edu.gov.kg
Окуу программалары	bb.edu.gov.kg
Кыргыз тилин окутуунун методдору	lib.kg
Мультимедиялык-лингводидактикалык сөздүк Кыргыз тили жөнүндө ырлар Архитектуралык эстеликтер	intobr.kg
	mozaweb.com
	yaklass.ru
	testing.kg
	https://tyup.net/page/til-zhonundo-ylrar
	https://ky.wikipedia.org/wiki/
	https://saat.kg/2016/04/18/kyrgyzstandy-d-jn-g-taanytkan-taryhyj-murastar/

4. Август көнөшмелеринде талкуулана турган болжоддуу темалар:

1. "Аймактарды өнүктүрүү жана өлкөнү санаариптештируү жылы" боюнча мультимедиялык жаңы технологияларды колдонудагы жетишкендиктер жана мүчүлүштүктө;

2. Стандарттардагы компетенттүүлүктөрдүн негизинде сабактын максатын жана анын көрсөткүчтөрүн пландоонун теориясы, практикасы;

3. Окутуунун жана баалоонун заманбап технологиялары;

4. Көп тилдүү, көп маданияттуу билим берүү маселелери;

5. Интерактивдүү окутуунун технологияларын колдоно биљүүнүн педагогикалык шарттары;

6. Сынчыл ойломдун стратегияларын пайдалануу аркылуу стандарттын талабындагы окутуунун 3 деңгээлин ишке ашыруу менен инсанга багыттап окутуу;

7. Этнопедагогика, этнолингвистика, этномаданияттагында кыргыз тилин кыргыз элинин алдыңыз маданий мурастары, баалуулуктары менен биримдикте окутуу;

8. Көп ишмердүүлүктөрүнүн түрлөрүн (утуу-аудирлоо, сүйлөө, окуу, жазуу) коммуникативдик метод аркылуу мультимедиалык каражаттарды колдонуу;

9. Окуучунун тилдик, кептик жана маданияттагында таануучулук компетенттүүлүктөрүнө басым жасоо;

10. "Сүйлөшүү маданияты", "Байланыштуу көп", "Лексика жана фразеология", "Чечендик-ораторлук көп" бөлүмдерүн окутууда кептин коммуникативдик касиеттерин (кептин тазалыгын, тактыгын, тууралыгын, көртүүлүгүн, орундуулугун, образдуулугун, элестүүлүгүн, эмоционалдуу-экспрессиондуулугүн) калыптандыруу;

11. Тексттеги кептин түрлөрүн (баяндоо, сурөттөө, ой жүгүртүү), кептин стилдерин (көркөм, илимий, публицистикалык, иш кагаздарынын стили) колдонуу аркылуу жөгорку класстарда кесиптик билим берүүгө багыттоо;

12. Кыргыз тили сабагында "Манас" эпосуна көнүл буруу менен андагы көркөм тил каражаттарын жемиштүү пайдалануу. ж. б.с.;

13. Кыргыз тили сабагында мультимедиялык каражаттарды колдонуу;

14. Кыргыз тили боюнча электрондук окуу китептерин жана окуу-методикалык комплекстерин колдонуу жолдору;

15. Компетенттүүлүктөрдүн негизинде сабактын пландоо;

16. Кыргыз тили боюнча видеосабактарды түзүүнүн жолдору.

Т.А.АСАНАКУНОВ,
КР ББИМ алдынчагы РПККЖ жана КДИНИН
Филологиялык билим берүү кафедрасынын
башчысы, п.и.к., доцент. 0704 106 354

К.ЭСЕНАЛИЕВА,

КР ББИМ алдынчагы РПККЖ жана КДИНИН
Филологиялык билим берүү кафедрасынын
профессорунун милдетин аткаруучу
п.и.к 0700 600 324

КЫРГЫЗ АДАБИЯТЫ

(Окутуу кыргыз тилинде жүргүзүлгөн мектептер үчүн)

Актуалдуулугу

Кийинки он жыл аралыгында Кыргыз Республикасынын мектептеги билим берүү системасында көптөгөн реформалыгын багытталган өзгөрүүлөр болууда. Баарыбызга белгилүү болгондой, 2020-жыл – Кыргыз Республикасында Аймактарды өнүктүрүү, өлкөнү санаариптештириүү жана балдарды колдоо жылы. Бүгүнкү күндө жүрүп жаткан билим берүүдөгү жаңыланулар окуучунун мұтаждығын камсыз қылууга багытталған. Мектептеги билим берүүнү жаңылоо процессинде компетенттүүлүк мамиле жаллы билим берүүгү мектептерде кадыресе процесс катары жүрүп, анын ички маңызы жана мақсаттары жаңыланууда.

Билим берүү тутумын санаариптештириүү зарыл экендигин, ар бир адамдын бүгүн интернет жана веб-технологияларды эркин пайдалана альшын жашоо талап кылыш турат. Мектептер, билим берүү уюмдары информациалык-коммуникативдик технологияларды окуу процессине киризүү менен электрондук окуу китептери, мобилдик тиркемелер, ар кандай темаларга ылайыкталған веб-сайттар, вебинарлар жасалып колдонулуп жатат. Мектептеги билим берүүнү стандартташтыруу предметтик билим берүүнү, билим берүү процессин, окуучулардын окуу жетишкендиктерин баалоонун усулдарын жана каражаттарын жаңылоого талап коет. Бүгүнкү күндө окутуунун акыркы натыйжалары – бул теориялык билимдердин жылындысы болбостон, ал билимдердик окуучулар практикада, өз жашоосунда керектеп колдонуун, аны өзүнө өнүктүрүү үчүн колдонуун болуп эсептөт. Демек, бул зарычылыктар мектептердеги билим берүүнүн сапатын, анын ичинде кыргыз адабиятын окутуунун эффективдүүлүгүн жогорулатуу милдеттерин койгондугу менен актуалдуу.

Кыргыз адабиятын окутуунун жалпы маселелери

Кыргыз адабиятынын окуу предмети катары спецификасын анын искуствонун өзгөчө түрү болгон ички табияты аныктайт. Адабият ааламдын сырын, адамдын жан дүйнөсүнүн эстетикалык камылгасын, туюмун кабылдап, анын түрмүшүн ар кыл жактарын көркөм образдар аркылуу чагылдырат. Адабияттын адеп-ахлактык, эстетикалык, таалим-тарбиялык, дүйнө таануучулук жана билим берүүчүлүк мүмкүнчүлүгү өтө кенен.

Дүйнөнү жандуу, конкреттүү жана биримдикте таанып-билийнүү кабылдоонун мүмкүнчүлүгүн көркөм образдуулук, эстетикалык идеяларга багытталғандык, жекелик, инсандык кабылдооду гаштальштар, таанып-билийчүлүк, эстетикалык, адеп-ахлакта тарбиялоо чүлүк, дүйнө таанытуучулук, коммуникативдик функциялары адабияттын искуствонун башка түрлөрү менен байланыштырып турат.

Адабият – түрмүшүр көркөм таануунун жана чыгармачыл ишмердүүлүктүн ез алдынча тармагы.

Кыргыз адабиятынын окуу программасы тууралуу

Кыргызстанда негизги жалпы билим берүүчү окутуу кыргыз тилинде жүргүзүлгөн мектептер (5-11-класстар) үчүн кыргыз адабияты боюнча предметтик стандарты Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2014-жылдын 21-июнунан №403 Токтому менен бекитилген Кыргыз Республикасынын негизги орто билим берүүсүнүн Мамлекеттик билим берүү стандартынын негизинде түзүлген.

Стандарттын жаңылыгы кыргыз адабияты "Искусство" билим берүү тармагына кошулганы болуп саналат. Бул жаңылык өз кезегинде предметти окутуунун формасын абстракттүү-илимий, идеологиялык жана таза философиялык ыктан көркөм ыкка өзгөртөт. Көркөм чыгармага адабий анализ (адабият таануу илимий деңгээлде) жүргүзүүнүн ордуна эстетикалык анализдөө менен алмаштырууга умтуулуга негиз болот.

Адабият – түрмүшүр көркөм таануунун жана чыгармачыл ишмердүүлүктүн ез алдынча тармагы.

Кыргыз адабиятынын окуу максаттары жана милдеттери

Кыргызстанда негизги жалпы билим берүүчү окутуу кыргыз адабияты боюнча предметтик стандарты Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2014-жылдын 21-июнунан №403 Токтому менен бекитилген Кыргыз Республикасынын негизги орто билим берүүсүнүн Мамлекеттик билим берүү стандартынын негизинде түзүлген.

Стандарттын жаңылыгы кыргыз адабияты "Искусство" билим берүү тармагына кошулганы болуп саналат. Бул жаңылык өз кезегинде предметти окутуунун формасын абстракттүү-илимий, идеологиялык жана таза философиялык ыктан көркөм ыкка өзгөртөт. Көркөм чыгармага адабий анализ (адабият таануу илимий деңгээлде) жүргүзүүнүн ордуна эстетикалык анализдөө менен алмаштырууга умтуулуга негиз болот.

Адабият – түрмүшүр көркөм таануунун жана чыгармачыл ишмердүүлүктүн ез алдынча тармагы.

Адабияттын окутуунун максаттары:

- сабаттуу окурманды тарбиялоо жана мектеп окуучусунун адабий чыгармаларды окуу маданиятын остануу;

- көркөм адабият жонундө сөз искуствосу катары түшүнүктөрүн калыптандыруу;

- натыйжалуу окурмандык чыгармачылыктын кызыктыруу, түрткү берүү.

Адабияттын окутуунун милдеттери:

- окуучуларды кыргыз жана дүйнөлүк көркөм адабияттын мыктынан менен тааныштыруу;

- Алардын дүйнөнү кабылдоодуго эстетикалык табитин ойготуп, өнүктүрүп, атуулдук, адеп-ахлактык позициясын бекемдөө;

- Мектеп окуучусунун окурмандык өнүгүүсүн камсыздоо.

Окуучулардын көркөм нарктарды кабылдоосун жана сөз өнөрүн мыкты өздөштүрүүсүн камсыз қылуу; инсандын эмоционалдык маданиятын өнүктүрүп, анын дүйнөгө, жашоого, искуствного болгон мамиле-жообун, социалдык түшүнүгүн калыптандыруу; адамда көркөм чыгармачылык табитти, жондомду өнүктүрүп, анын чыгармачылык ой чабытын, образдуу ой жүгүртүүсүн, эстетикалык туюм-сезим жана анын келечек жашоо

турмушунда зарыл болгон жана башка түшүнүк, көз караштасын өстүрүү; окуучунун көркөм чыгарманы кабыл алуусундагы эмоционалдык баалуулук мамилелерин, интеллектуалдык кайрымдуулугун жана рефлексин тарбиялоо, анын бийин эстетикалык табитин жана керектөөсүн калыптандыруу; окуучунун адабий речин өстүрүп, эркин жана сабаттуу сүйлөй жана жаза альшын, көркөм лексикасынын жана ой жүгүртүүсүн бай болушун кам

Сабакта чыгармачылыкка багытталган тапшырмаларды кокусунан эле пайдалануу каалаган натыйжаларды бербендиктен чыгармачылык ишмердүүлүкке багытталган тапшырмалар ар бир сабакта колдонулса натыйжасы болот. Бул система маалыматты кабыл алуудан баштап эске тутуга, ой жүгүртүүгө акырында чыгармачылык нукта ой жүгүртүү менен аякташын көздөйт.

Кыргыз адабиятын окутуунун методологиялык негиздері

Кыргыз адабиятын окутуу иштери педагогика илиминин жалпы, атайын жана жеке методологиясынын жоболоруна негизделет. Кыргыз адабиятын окутуу процессинде инсанга багытталган окутууга озгөчө маани берилет. Кыргыз адабиятын окутууга коммуникативдик мамиле жасалып, окутуунун объективисин көркөм текст түзүсү, ал эми сабак процесси жандуу сүйлөшүү, талдоо, талкуулоо, баяндоо иштери, чыгармаларга карата эссе-пикир жазуу, аргументтөө аркылуу жүргүзүлүшү шарт.

Адабиятты окутуу методикасында методдор тууралуу түшнүктөр ар дайын эволюциялык аракетте болуп, улам жаны ойлор менен толукталып келгендин байкайбыз. Эвристикалык (жарым-жартылай изилдөө), изилдөөчүлүк, репро-

дуктивдүү, долбоорлоо, стандарттык эмес сабактын формалары, интерактивдүү ж.б. методдор аркылуу кызыктыруучу окутуу чойросун түзүү, шыктаңдыруу окуучулардын натыйжалуу билим альышына обөлгө түзөт. Электрондук окуу комплекстерин, онлайн тесттерин колдонуу, видеосабактарды коруу менен кайтарым байланыш түзө билүү да талапка лайык.

Август көнешмелеринде кыргыз адабиятын окутуу боюнча төмөнкү маселелердин төгерегинде талкуу жүгүү сунушталат:

1) Кыргыз адабиятын окутуу кыргыз тилинде жүргүзүлгөн мектептерде окутуунун окуу-ченемдик документтери (предметтик стандарт, окуу программалары) тууралуу;

2) Адабият – рухий, адептик-ыймандык жактан тарбиялоонун таасирдүү куралы;

3) Окуучулардын оозеки жана жазуу кеп маданиятын калыптандыруу, өстүрүү – адабият сабагынын милдети;

4) "Манас" эпосу – патриоттуулукту калыптандыруунун куралы;

5) Ч.Айтматовдун чыгармалары – окуу-тарбия ишинин таянычы;

6) Мектеп практикасында кыргыз тили, адабиятты муга-

лимдеринин алдыңкы тажрыйбаларын жайылтуу жана келе-чектүү чечимдерди кабыл алуу;

7) Окутуу кыргыз тилинде жүргүзүлгөн мектептерде кыргыз адабияты предметинин мазмуну, окуу китечтери боюнча ой-сунуштар;

8) Кыргыз адабияты предметин окутууда заманбап усулдарды колдонуу;

9) Кыргыз адабияты сабагындагы аргументтүү эссе, пикир жазуу жумшатыра, аларды жүргүзүүдөгү иш-тажрыйбалар;

10) Кыргыз адабияты сабагында мультимедиалык кара-жаттарды колдонуу;

11) Кыргыз адабияты боюнча электрондук окуу китечтерин жана окуу-методикалык комплекстерин колдонуу жолдору;

12) Компетенттүүлүктүн негизинде сабакты пландоо.

13) Кыргыз адабияты боюнча видеосабактарды түзүүнүн жолдору

А.Б. БАТЫРКУЛОВА,

Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлигинин алдындагы РПККЖ жана КДИнун филологиялык билим берүү кафедрасынын ага окууучусу Тел: 0770519438

Как известно, 2020 год был объявлен в Кыргызской Республике "Годом развития регионов, цифровизации страны и поддержки детей". Развитие регионов, цифровизация страны и поддержка детей является важнейшей задачей государства, способствующей её развитию.

Поддержка детей, особенно детей сирот, детей, оказавшихся в трудной жизненной ситуации и детей с ограниченными возможностями здоровья, является важнейшим приоритетом государственной политики. В новом 2020-2021 учебном году в связи с мировой пандемией, в школах Кыргызстана учебный год прогнозируется начать в форме дистанционного обучения, в случае данного сценария, районные и городские отделы образования, государственные органы и органы самоуправления должны оказать содействие в обеспечении каждого ребенка необходимыми средствами для онлайн обучения.

Русский язык стал для Кыргызстана «окном» во внешний мир и средством знакомства с достижениями европейской цивилизации. Но, к сожалению, не во всех регионах существует естественная русскоязычная коммуникативная среда и это актуализирует потребность в создании условий для удовлетворения потребностей в развитии данной коммуникативной компетентности.

В 2020-2021 учебном году преподавание русского языка и литературы в школах с кыргызским языком обучения будет осуществляться в соответствии со следующими нормативными документами: Государственным образовательным стандартом школьного общего образования, предметным стандартом на 2020-2021 учебный год. Содержательные линии, указанные в предметном стандарте – это основные направления обучения языку, которые позволяют учителю и учащемуся увидеть предмет изучения в его целостности.

На протяжении всего курса учитель должен осуществлять активную речевую деятельность учащихся во всех ее видах.

В связи с внедрением Государственного образовательного стандарта школьного общего образования, основополагающего на компетентностный подход, государственная политика направлена на обновление содержания образования и использование новых методов и технологий обучения, оценивания, новых методик проверки эффективности обучения по предмету русский язык и литература.

Цель учителя-русиста - непрерывное и последовательное совершенствование уровня педагогического мастерства, формирование духовно-нравственных качеств личности учащихся на уроке и во внеурочное время, освоение новых образовательных технологий и их практическое применение на уроке. Для разрешения этой проблемы учителю необходимо отказаться от монолога учителя, фронтально-индивидуального опроса, информирующей беседы, не нужно быть односторонним коммуникатором. Учителю необходимо продумать алгоритм построения учебного занятия в системе компетентностного подхода. Предлагается поэтапное планирование урока по стандарту:

1-й этап - целеполагание с позиции учащихся.

2-й этап - проектирование и его компетентная интерпретация.

3-й этап - целеполагание с позиции учащихся.

4-й этап - подбор методов и форм обучения.

5-й этап - проверка уровней освоения компетенций и анализа с применением формативного и суммативного оценивания.

РУССКИЙ ЯЗЫК И ЛИТЕРАТУРА

(В школах с кыргызским языком обучения)

3-й этап - выбор формы организации учебно-познавательной деятельности, т.е. организация продуктивной деятельности на уровне.

4-й этап - подбор методов и форм обучения.

5-й этап - проверка уровней освоения компетенций и анализа с применением формативного и суммативного оценивания.

Особенность системы литературного образования учащихся старшей школы с кыргызским языком обучения заключается в том, что параллельно изучаются два предмета: «Кыргызская литература» и «Русская и мировая литература». Для глубокого восприятия и понимания художественной литературы в целом важным является диалог культур. Развитие личности школьника проходит путь от постижения родной культуры к русской и мировой литературе. Таким образом, концепции этих предметов направлены на повышение качества школьного образования, воспитание гражданственности и патриотизма, формирование предметных компетентностей по русскому языку и литературе. По русскому языку в предметном стандарте были выделены следующие компетентности: языковая, речевая и социокультурная. Эти компетентности конкретно даны в предметном стандарте по русскому языку.

Дальнейшее развитие общих и специальных учебных умений, ознакомление с доступными учащимся приемами самостоятельного изучения языков и культур, в том числе с использованием новых информационных технологий. Развитие умений выходить из положения в условиях дефицита языковых средств при получении и передаче информации (умение использовать коммуникативные стратегии для компенсации недостающих знаний в условиях реального языкового общения). При формировании предметных компетентностей по русской литературе в школах с кыргызским языком обучения учителя затрудняются, поэтому ниже представим конкретные рекомендации.

Предметные компетентности по рус-

ской литературе в кыргызской школе:

Читательская компетентность - способность учащихся к эстетическому освоению литературного произведения, понимание образного слова через раскрытие его художественной многозначности и восприятия его на личностном уровне.

Эмоционально-оценочная компетентность - способность к выражению чувств по отношению к прочитанному, понимание нравственных ценностей и обоснование своего отношения к ним с опорой на речевые образцы.

Литературно-творческая компетентность - способность ученика к созданию творческих работ на различные темы в разных формах; устные и письменные высказывания о героях, о собственных впечатлениях после чтения произведения с учетом уровня языковой подготовки.

Предметные компетентности по русскому языку и литературе формируются на основе трех уровней, определенных Государственным стандартом:

1) первый уровень (репродуктивный) характеризуется умением учащихся следовать образцу (заданному алгоритму выполнения действия);

2) второй уровень (продуктивный) характеризует способность выполнять простую по составу деятельность, применять усвоенный алгоритм деятельности в другой ситуации;

3) третий уровень (конструктивный) подразумевает осуществление сложносоставной деятельности с элементами самостоятельного конструирования и её обоснования.

В предметном стандарте предлагается широкое применение основных стратегий оценивания достижений учащихся. Оценивание проводится с целью определения соответствия учебных результатов учащегося содержанию предметных стандартов.

Задачи и содержание проверки знаний учащихся по русскому языку, как второму определяются характером задач обучения данному предмету и его содержанием.

• Учитель использует формативное оценивание для своевременной корректировки

обучения, внесения изменений в планирование, а учащийся - для улучшения качества выполняемой им работы. Оценивается конкретная работа выполненная учащимся, а не уровень его способностей. При оценке промежуточных результатов оценивания учитываются особенности учащихся, фокусируется внимание на достижениях и прогрессе учащихся. Прогресс учащегося определяется, как достижение определенных результатов, заложенных в целях обучения в рамках предмета. Отметка в журнале регистрируется по необходимости, учитель проводит собственное наблюдение индивидуального прогресса учащихся. Все виды работ оцениваются на основе четко разработанных критерии оценивания, являются обязательным и планируется учителем предварительно план оценки. Преимущества применения видов оценивания заключаются в:

- Обеспечении обратной связи и коррекции учебного процесса;
- Получении информации о процессе обучения с меньшими затратами времени;
- Помогает установить хороший контакт с детьми и повышает эффективность преподавания и обучения;
- Ученик, рефлексируя, наблюдает процесс собственного обучения;
- Рекомендации для учителей русского языка, работающих в 5-8 классах.

В новом учебном году в соответствии с новыми стандартами, вводятся УМК нового поколения для 5-6 классов. На русский язык в 5-6 классах выделено по 2 часа в неделю, и обучение будет проводиться по новым программам и учебникам, авторами которых являются Н.П. Задорожная и Г.К. Таирова. Для учителей разработаны методические пособия, а для учащихся «Рабочие тетради». Для 7-8 классов авторы приготовили к выпуску новые учебники по русскому языку. Рабочие тетради для учащихся являются прекрасным дополнительным учебным материалом для учителей. Предметными стандартами определены содержательные линии по классам, а также предметные компетентности и ожидаемые результаты - их учителя могут использовать при составлении календарных и поурочных планов. Ожидаемые результаты, изложенные в предметных стандартах, измеряются и направлены на формирование ключевых и предметных компетентностей учащихся.

К примеру, учащийся 5 класса:

- Понимает основное содержание небольших по объему текстов.
- Понимает смысловые функции интонации.
- Составляет простой план сочинения.
- Объясняет лексическое значение слов.
- Использует синонимы, антонимы в речи.
- Различает изученные части речи по их морфологическим признакам.
- Правильно пишет изученные слова с непроверяемыми орфографиями и др.

Рекомендации для учителей, преподающих литературу в 5-11 классах.

В новом учебном году обучение предмету "Русская литература" в школах с кыргызским языком обучения будет продолжена по действующим учебным программам:

1. В 5-8 классах обучение будет продолжаться по переизданным программам по русской литературе для школ с кыргызским языком обучения (составители: Г.С. Тагаева, К.Д. Добаев).

2. В 9-11 классах обучение проводится по программе (автор Л.А. Шейман), переизданной в 2016 году.

Впервые в Кыргыстане разрабатываются мультимедийные комплексы открытых образовательных ресурсов "Билим булагы" в качестве дополнительного учебного материала для средней школы. Данные мультимедийные материалы предоставляют возможность учителю творчески подойти к объяснению материала. Ученки же смогут совершенствовать предметные компетентности. Внедрение мультимедийных материалов будет проходить на базе инновационных школ в каждом районе и областных центрах.

В целях повышения качества образования учащихся в школах дополнительно можно рекомендовать проведение следующих мероприятий:

- Мероприятия, посвященные году раз-

вития регионов, цифровизации и поддержки детей;

- Конкурсно-развлекательные программы, посвященные русскому языку;
- Музикально-литературные вечера, посвященные ко дням рождения русских писателей и поэтов;
- Конкурсы юного чтеца, сочинения, эссе, посвященные знаменательным датам и дням рождения писателей и поэтов;
- Вечера, круглые столы, конференции;
- Конкурсы по выразительному чтению произведений русских писателей и поэтов и др.

В 2020-2021 г. рекомендуется проводить традиционные декады, внеклассные мероприятия, посвященные юбилейным датам:

- 8 сентября - Международный день грамотности;
- 5 октября - Всемирный день учителя (утверждён ЮНЕСКО в 1994 г.);
- 26 ноября - Всемирный день информации (В 1992 году состоялся первый Международный форум информатизации);
- 12 декабря - День рождения Ч.Т. Айтматова;
- 29 января - 160 лет со дня рождения А.П. Чехова (1860-1904г.г.);
- 21 февраля - Международный день родного языка;
- 21 марта - Всемирный день поэзии;

– 2 апреля - Международный день детской книги;

- 24 мая - День славянской письменности и культуры.

Во время проведения августовского совещания в секциях, учителям русского языка и литературы в школах с кыргызским языком обучения предлагается обсуждение следующих вопросов:

1. Решение вопросов устойчивого развития в преподавании русского языка в школах с кыргызским языком обучения (использование текста об устойчивом развитии, акцент на содержание охраны окружающей среды, многообразие культур и гражданственность).

2. Применение новых образовательных технологий на уроках русского языка и литературы (из опыта работы учителя).

3. Проблемы формирования предметных и ключевых компетентностей на уроках русского языка и литературы в кыргызской школе - в чтении, письме, говорении и аудировании.

4. Использование сети Интернет и мультимедийных технологий на уроке.

5. Работа с текстом, как составная часть методики развития связной речи.

6. Тематическое планирование (календарные и поурочные).

7. Методы оценивания достижений учащихся на уроке русского языка и литературы.

8. Принципы разработки критерии для

оценки разных типов творческих работ учащихся по предметам.

9. Формирование у учащихся навыков работы с книгой и справочной литературой при подготовке творческих заданий.

10. ШМО как учебно-методическая площадка повышения качества преподавания русского языка (из опыта работы).

11. Применение современных методов развития диалогической и монологической речи учащихся.

12. Возможности технологии проектно-исследовательской деятельности учащихся по русскому языку.

13. Развитие межкультурной коммуникации на внеклассных мероприятиях по русскому языку и литературе.

14. Организация и проведение олимпиад и конкурсов по русскому языку.

15. Использование интеграции русского языка с литературой.

16. Создание мотивирующей обучающей среды по предмету.

17. Основные методы обучения русскому языку, как второму.

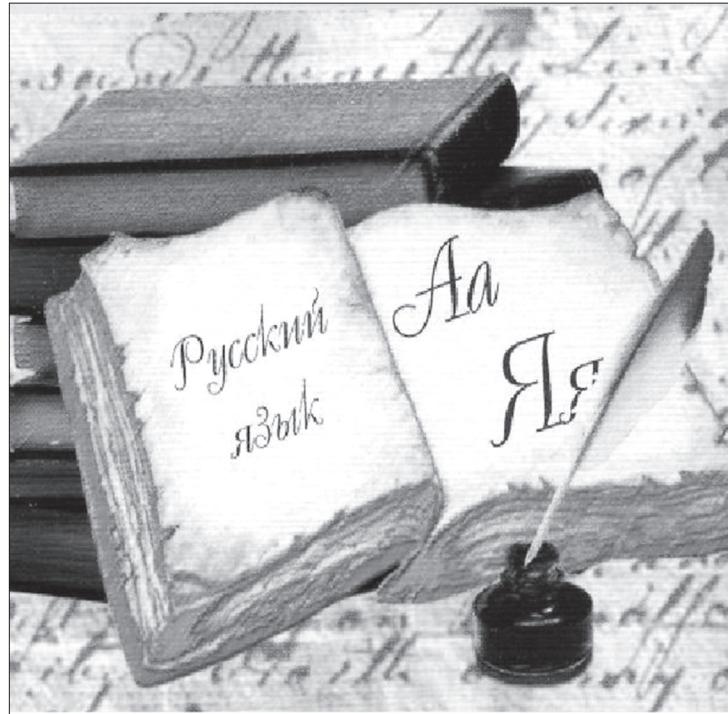
БЕЙШЕНАЛИЕВА Г.Б.,

старший преподаватель кафедры филологического образования РИПКИПР при МОН КР.

Контактные данные: 0703 32-63-35.

РУССКИЙ ЯЗЫК

(В школах с русским языком обучения)

ленной работы по развитию речевой компетентности учащихся.

Цели: Осуществляет речевую и мыслительную дея-

тельность в соответствии с языковыми и речевыми нормами, совершенствует коммуникативные умения и навыки на основе усвоенных знаний о языке и речи.

Задачи:

Когнитивная (познавательная). Ученик использует язык как инструмент познания мира и средство отражения действительности, а также для получения знаний по другим учебным предметам. Имеет представление о языке как целостной и развивающейся системе, понимает структурные особенности, значение и функции языковых единиц, умеет анализировать языковые явления и факты; применяет нормы литературного языка в устной и письменной речи.

Поведенческая. Ученик владеет всеми видами речевой деятельности (говорение, слушание, чтение и письмо) и культурой речевого поведения в различных сферах общения и способен самостоятельно совершенствовать свою устную и письменную речь.

Ценностная. Ученик осознаёт язык как часть культуры народа и признает ценность общения между носителями различных языков. Мотивирован к совершенствованию устной и письменной речи на протяжении всей жизни.

Для решения целей и задач, указанных в предметном стандарте, при обучении русскому языку необходимо использовать коммуникативно-деятельностный подход, включающий следующие аспекты:

- изучение структуры и законов языка, правил речевого поведения в различных жизненных ситуациях на основе текста;
- вовлечение учащихся непрерывную цепь речевого общения через создание различных речевых ситуаций;
- создание собственных устных и письменных текстов разного типа, как спонтанных, так и подготовленных.

При таком подходе структура и законы языка познаются на основе текста, в котором объединяются разнородные элементы языковой системы. В тексте, предназначенному для общения, языковые единицы представлены в естественной ситуации, в естественном окружении. В основу построения новых учебников, как пишут сами авторы, был положен текстоцентрический принцип. Это значит, что текст, понимаемый, как речевое произведение, как результат использования системой языка всех его грамматических категорий и языковых единиц, призван служить главным средством изучения языка в действии. На материале текстов, представленных в учебнике, учащиеся способны осваивать закономерности функционирования в речи языковых единиц всех уровней; овладевать устными и письменными формами русской речи и речевой деятельности во всех видах (слушании, говорении, чтении, письме); нормами поведения в различных ситуациях общения (Л.М. Бреусенко, Т.А. Матохина. Работа с текстами - образцами на уроках развития речи в 5-7-х классах) и разработанной ими «Рабочей тетради».

Коммуникативно-деятельностный подход обеспечивает овладение учащимися ключевыми (информационная, социально-коммуникативная, самоорганизация и разрешение проблем) и предметными (языковедческая, речевая и социокультурная) компетентностями, которые выражены в ожи-

даемых результатах достижения учащихся по освоению содержания курса русского языка в каждом классе.

Для формирования предметных и ключевых компетентностей предлагается применение следующих методов:

- Методы, направленные на развитие навыков вдумчивого чтения;
- Методы развития письменной речи;
- Методы сравнения и сопоставления;
- Методы исследовательской деятельности учащихся;
- Методы обучения сообща;

Все эти методы также направлены и на развитие критического мышления учащихся на уроке.

Например, 5-й класс: Результаты в области речевой компетентности:

Виды речевой деятельности	Результаты обучения
Аудировани	понимает основное содержание небольшого по объему учебно-научного, художественного текстов -100-150 слов; выделяет основную мысль, структурные части исходного текста.
Чтение	правильно расставляет логические ударения, паузы в предложении и тексте; определяет тему, основную мысль текста; выделяют в тексте главную и второстепенную информацию; находится в предложении смысловые отрезки; отвечает на вопросы по содержанию прочитанного текста; подбирает заголовок, отражающий тему и основную мысль текста; владеет ознакомительными и изучающими видами чтения;
Говорение	создает устные высказывания на заданную тему, раскрывает ее основную мысль; излагает подробно /жакто/ выборочно в зависимости от коммуникативной задачи, прочитанный текст, сохраняя его строение, тип речи; выражает свое отношение к предмету речи с помощью разнообразных средств и интонаций.
Письмо	излагает скжато или подробно, в зависимости от коммуникативной задачи, небольшой по объему текст, сохраняя его строение, тип речи; составляет простой план сочинения и соблюдает его в процессе создания текста; раскрывает тему и основную мысль собственного высказывания; создает небольшие по объему тексты (сочинение-миниатюра) разных типов художественного и учебно-научного стилей на заданную тему.

Результаты в области социокультурной компетентности.

Учащиеся:

- поддерживает диалог согласно ролям в предлагаемой учебной ситуации;
- использует в речи лексику с национально-культурным компонентом значения;
- отмечает в описании характерные особенности культуры и традиций народа;
- высказывает свое отношение к произведениям искусства, отражающим природу родного края, историю своего народа и страны-носителя языка;
- владеет этикетными нормами повседневного общения (этiquетный диалог).

Результаты в области языковой компетентности.

Учащийся:

- определяет стиль текста (разговорный, художественный, научный);
- находит в тексте типовые фрагменты описания, повествования, рассуждения;
- определяет абзац как композиционно-значимую часть текста в монологической и диалогической речи.

При работе со словом и предложением:

- определяют главное и зависимое слово в словосочетании и в предложении;
- составляют предложения, различные по цели высказывания;
- производят фонетический и синтаксический разбор;
- употребляют слова в соответствии с их лексическим значением;
- различают изученные части речи;
- подбирают однокоренные и проверочные слова для применения изученных правил по программе;
- расставляют знаки препинания, в соответствии с изученными правилами.

В 7-11-х классах по русскому языку продолжают работать по действующим учебным программам и учебникам. Учителям в этом учебном году следует обратить внимание на использование информационно-коммуникационных технологий, согласно эгиде года: "Год цифровизации, развития реплионов и поддержки детей".

Учителя русского языка и литературы особое внимание должны обратить системе оценивания достижения учащихся на уроках, тесно связанной с целями урока, методами и формами обучения. При оценивании учащихся учитель должен использовать различные виды, инструменты и техники оценивания.

Миссия предмета «Русская литература»:

1) Современное школьное образование выполняет важнейшие воспитательные функции, являясь неотъемлемой частью общего процесса духовного развития народа. Качественное образование формирует интеллектуально развитую молодежь, от которой зависит будущее нашей страны.

2) Предметный стандарт нового поколения – содержательно отражает государственную политику образования, демонстрирует обновление содержания, выдвигает требования по использованию новых методов и технологий.

Учителям необходимо учивать следующие актуальные вопросы:

- развитие речи учащихся, формирование умений рассуждать на предложенную тему, приводя аргументы и делая выводы;
- обратить внимание при проведении письменного экзамена по литературе, на следующее: любое сочинение, изложение или эссе оценивается двумя отметками:

- 1) ставится за содержание и речевое оформление;
- 2) за грамотность, т.е. соблюдение орографических, пунктуационных и основных норм правописания.

Концепция предмета опирается на следующие факторы:

1) Читательцентрический подход – это формирование культуры чтения учащихся, личностное восприятие литературного произведения; это подход, при котором планирование целей ведётся прежде всего с фокусом на формирование читательских компетентностей учащегося, развитие навыков восприятия, анализа и интерпретации художественного текста, умений его творческой переработки и создания собственных текстов.

2) Историко-функциональное изучение литературы – это

работа с материалом, принадлежащим критикам, ученым, актерам, деятелям искусства.

3) Диалог между автором и читателем – научить растущего человека вести «заочный» диалог «через текст» с автором, быть его полноценным участником - основная образовательная задача школьного курса литературы.

4) Возрастные особенности литературного развития.

5) Критерии отбора произведений для изучения.

6) Педагогический принцип поликультурности закладывает необходимость отражать в содержании образования элементы культур разных народов.

Основные критерии отбора художественных произведений для изучения в школе:

- гуманистическая направленность;
- высокая художественная ценность;
- эмоциональная наполненность;
- позитивное влияние на личность ученика;
- соответствие задачам его развития и возрастным особенностям;

- культурно-исторические традиции и опыт отечественного образования в Кыргызской Республике.

На уроках литературы учитель формирует следующие предметные компетентности:

Читательская компетентность – способность учащихся к восприятию и анализу произведения, пониманию художественного мира писателя, целостности и значимости литературы.

Ценностно-смысловая компетентность – это способность воспринимать художественный образ, осознать его нравственную и эстетическую сущность, активно участвовать в создании духовных ценностей, связанных с опытом освоения ими картины мира в литературе.

Литературно-творческая компетентность – способность к написанию письменных творческих работ различных жанров и форм, к презентации их с использованием разных технологий.

Предметная компетентность рассматривается как основа, которая проходит через все образовательные ступени и пронизывает весь предмет. При оценивании ожидаемых результатов по литературе необходимо использовать технологию критериального оценивания всех ожидаемых результатов учащихся.

Для оценивания необходимо разработать четкие критерии и показатели оценки, которые известны ученикам и совместно разработаны, соответствуют целям и содержанию образования, способствуют формированию определенной компетентности учащихся.

При оценке достижений учащихся используются разные группы заданий с учетом:

- разной степени сложности решения поставленных задач;
- разной степени самостоятельности учащихся в ходе их решения.

Группа 1 (репродуктивная) - задания на общую ориентацию в тексте, т.е. общее понимание того, что говорится в тексте, понимание основной темы и идеи.

Группа 2 (продуктивная) - задания на глубокое понимание текста, интерпретацию и обобщение информации, формулирование более сложных выводов и оценочных суждений.

Группа 3 (творческая) - задания на применение информации в учебно-практических задачах и создание собственных текстов, выявление противоречивой, конфликтной информации, высказывание оценочных суждений и своей точки зрения о полученном сообщении.

Например, ожидаемый результат: «Выразительно чи-

тает наизусть» можно считать очевидным, если учащийся достигает следующих критериев:

1) Твердо знает и читает стихотворение.

2) Правильно произносит слова и выражения.

3) Меняет интонацию, темп и ритм при чтении стихотворения.

4) Передает чувства, переживания лирического героя.

5) Выражает свое отношение к теме, авторскому замыслу, образом.

Все выше перечисленные рекомендации, мы надеемся, будут учтены учителями русского языка и литературы.

Рекомендованные темы и вопросы для обсуждения на секциях учителей русского языка и литературы с русским языком обучения (из опыта работы)

1. Приоритетные направления в методике преподавания предмета в условиях введения Государственного образовательного стандарта школьного общего образования КР, предметного стандарта.

2. Формирование предметных компетенций на уроках русского языка и литературы в контексте современных образовательных технологий.

3. Развитие языковой, речевой и социокультурной компетентности учащихся на уроках русского языка.

4. Развитие читательской, эмоциональной и литературной компетентности учащихся на уроках русской литературы.

5. Методика организации проектной работы учащихся на уроке по предмету.

6. Использование электронных обучающих ресурсов на уроке.

7. Особенности работы с одаренными учениками при подготовке к олимпиаде.

8. Требования к современному уроку и развитие непрерывного профессионального уровня учителя (мастер классы, портфолио творческих достижений учителя).

9. Инновационный опыт учителей и современные подходы к организации работы ШМО.

10. Применение методов оценивания достижений учащихся на уроках русского языка и литературы.

11. Принципы разработки критерии для оценки достижений учащихся на уроке.

12. Планирование урока при компетентностном подходе.

В 2020-2021 учебном году предлагается проведение вышеуказанных мероприятий по русскому языку и литературе и в школах с русским языком обучения.

В связи со сложившейся мировой ситуацией (пандемия коронавируса) в 2020-2021 учебном году некоторые курсы повышения квалификации, которые будут проводиться согласно плану-графику РИПКиПР при МОН КР будут дистанционными. В этой связи обучающие блоки-практикумы будут организовываться в онлайн режиме. Учителя, которые должны пройти ПК будут руководствоваться тематической схемой и для отчетности, кроме рабочих тетрадей по модулям, будут сдавать разработки уроков, составленные на основе требований предметного стандарта. Предмет, класс, тему и тип урока учителя выбирают самостоятельно. С критериями оценки проектного урока учителя будут ознакомлены в процессе прохождения курсов.

БЕЙШЕНАЛИЕВА Г.Б.
старший преподаватель кафедры филологического образования РИПКиПР при МОН КР.
Контактные данные: 0703 32-63-35.

БАШТАЛГЫЧ КЛАССЫН ОКУУ БӨЛҮМ БАШЧЫЛАРЫ ЖАНА БАШТАЛГЫЧ КЛАССЫН МУГАЛИМДЕРИ ҮЧҮН СУНУШТАР

Балдардагы билим-тарбиянын, өсүп-өнүгүүн пайдубалы, күндөлүк жашоодогу компетенцияларынын негизи башталгыч мектепте түтөлүп, андан ары еркундүтүлөт. Кенже мектеп окуучусун кабыл алуу, таанып билүү, ой жүгүрттүү өзгөчөлүгүн ылайык, башталгыч мектепте жуулруушкан (интеграцияланган) предметтер өтүлүп, окуганга, жазганга үйрөтүү, окуу кондүмдөрүн, адабий дүйнөсүн кальптаңдыруу боюнча тил жана окуу (кыргыз тил, орус тил, чет тил), баланын эсептөө көндүмдерүн өнүктүрүү үчүн дене тарбия, жашоодогу жалпы коопсуздүтүн камсыздуу үчүн түрмүш-тиричилик коопсуздүтүн негиздери сабактарын компетенттүүлүктүн негизинде окууту жана баалоо процессине жаңыча мамиле жасоону ишке ашыруу билим берүү системасындағы актуалдуу маселелердин бири.

2020-2021-окуу жылынын өзгөчөлүктөрү кенже окуучунун компетенттүүлүгүн кальптаңдыруу жана окуу процес-сийдеги окуучунун жетишкендиктерин жаңыча көз караш менен баалоо, айрыкча кальптаңдыруучу баалоого басым менен баалоо, жаңыча кальптаңдыруучу баалоого басым жасоо болуп саналат.

«Башталгыч мектеп – билим башаты» деп айтылгандай, кенже окуучунун предметтик компетенттүүлүктөрүн кальптаңдыруу үчүн жаңымдуу чөйре түзүүгө, мультимедиалык материалдарды колдоно болуулуге үйрөтүүгө жана жаңыча баалоого көнүл бурулат.

Билим берүүнүн сапатын жакшыртуу үчүн учурда башталгыч мектептер үчүн адистерди даярдоо жана билимдерин жогорулатуу проблемаларын натыйжаллашуучу чечүү да учурдагы актуалдуу проблемалардан болуп эсептелет.

Башталгыч билим берүүде компетенттүүлүктүн предмети билимдер, билгичтіктер, көндүмдер, анткени аларсыз компетенттүүлүктөр кальптаңбайт.

«Компетенттүүлүк – билимдердин, билгичтіктердин түрдүү элементтерин жана ишмердиктин ыктарын окууту, инсандык, кесиптик кырдаалда өз алдынча колдонуу боюнча адамдын жуулруушкан (интеграцияланган) жөндөмү» (Кыргыз Республикасында жалпы орто билим берүүнүн мамлекеттик стандарты, КР Өкмөтүнүн 2014-жылдын 21-июнундагы №403 токтому менен бекитилген «Кыргыз Республикасында жалпы орто билим берүүнүн мамлекеттик стандартында» аныкталган, алар:

- маалыматтык компетенттүүлүк;
- социалдык-коммуникациялык компетенттүүлүк;
- өз ишин уюштуруу жана көйгөйлөрдү чечүү компетенттүүлүгү.

Учурда билим берүү мекемелеринде колдонулуп жаткан стандарттар аркылуу билим берүүнүн деңгээлин жогорулатуу, окуучулардын чыгармачылыгын еркүндөтүү, ар кандай кырдаалдардан чыга билүү, өзүн жана курчап турган чөйрөнү баалай билүү, маданияттуулук, сабырдуулук, эмгекти сүйүү,

өз алдынча чечим кабыл алуу, алынган билимдерди турмушта колдоно билүү сыйктуу сапаттарды окуучуларда калыптандырууну камсыз кылуучу негизги компетенттүүлүктөр педагогикалык процесстэрде активдүү пайдаланылат.

Башталгыч мектепте баалоонун уч түрү: диагностикалык, кальптаңдыруучу жана жыйынтыкоочу баалоо колдонулат. Кыргыз Республикасында жалпы орто билим берүүнүн мамлекеттик стандартынын 69-пунктуна ылайык, 1-2-класстарда окуучулардын жетишкендиктерин баалоо баа белги коюлбастан, баалоонун сапаттык жана сырпаттоо ыкмаларын пайдалануу менен жүргүзүлөт. Акырындык менен баа белги коюнуни киргизүү экинчи класстын экинчи жарымынан башталат». Учурда башталгыч мектепте окуутунун максаты – активдүү жана интерактивдүү технологияларга, сабактарды уюштуруунун жаңы формаларына, мультимедиалык жана электрондук материалдарды активдүү колдонууга, кальптаңдыруучу баалоого жана анын техникаларына, кайтарым байланышка өзгөчө көнүл буруу.

2020-2021-окуу жылында «Наристе» балдарды мектепке даярдоо (480 saat) программы боюнча 6-7 жаш курагындағы балдарды мектепке даярдоо иши улантылат. Программанын максаты – Кыргыз Республикасында Өкмөтүнүн (№598, 21-август, 2015-жыл) токтому боюнча балдар бакчаларына тартылбаган жана башка программалар менен камтылбаган 1-класка келген бардык балдар учун бирдей старттык базаны түзүү максатында «Наристе» (480 saat) программыны боюнча мектепке даярдоо. Балдарды мектепке даярдоонун ар кандай формаларын колдонуу аркылуу балдарды мектепке даярдоо боюнча бакча, башталгыч мектеп жана орто мек-

тептин ортосунда ырааттуулук, отмөлүүлүк жана тыгыз байланыштуулук сакталат.

Кыргыз Республикасынын Президентинин Жарлыгына ылайык “2020-жыл – Аймактарды онуктуруу, санарипшештируү жана балдарды коргоо жылы” дег аталды. Окуу процессин санаарипшештируү менен окутуу материалдарын электрондоштуруу, санаариптик материалдык-техникалык каражаттардын эфективдүү колдонушун камсыздоо учун мугалимдин даярдыгы зарыл. Демек, ушуга байланыштуу жер-жерлерде башталгыч мектептин ар бир мугалими санаариптик техникалык каражаттарды колдоно билүү; электрондук материалдарды түзө билүү, аларды пайдалана алуу; маалыматтык сабаттуулуктун болушу; окуучулар жана ата-әнерлер менен педагогикалык иштерди жакшыртуусу жана жаңы инновациялык программаларды, технологияларды иш-тажрыйбада колдошуусу аймактарда билим берүүнүн сапатын жакшыртууга, туркотуу өнүгүүсүнө негиз жаратат.

КЫРГЫЗ ТИЛИ

Кыргыз тили предметинин максаты – кенже курактагы окуучулардын өзгөчөлүктөрүн эске алу менен, окуучуларды тилибиздин түзүлүшүнүн баштапкы мыйзам ченемдүүлүктөрүнө ээ қылуу, аларды сактоо менен, оозеки жана жазуу кеп ишмердигин өз турмушунда тиешелүү деңгээлде пайдалана алуусуна жетиштириу.

Башталгыч мектепте эне тилин окутуу негизинен окуучуну түшүнүү, окуу, сүйлөө, жазуу ишмердүүлүгүнө үйрөтүүгө багытталат. Кыргыз тили предметинин стандартында окуучунун бул ишмердүүлүктөрө жетишүүсүнүү боюнча күтүлүүчү натыйжалары, максаттары көрсөтүлгөн. Ал максаттар улам класс жогорулаган сайын өнүгүп, өркүндөп турат. Мына ушул натыйжага жетишүү учун мугалим өзүнүн иш-аракеттерин чыгармачылык менен уюштурушу керек.

Кыргыз тили предметинде компетенттүүлүктөр башталгыч билим берүүнүн өзгөчөлүктөрүн эске алуу менен предметтик стандартта төмөнкүдөй аныкталган:

1. Тыбыш жана тамга менен иштей алуу компетенттүүлүгү (ПК1)
2. Окуй алуу компетенттүүлүгү (ПК2)
3. Сөз байлыгы менен иштей алуу компетенттүүлүгү (ПК3)
4. Сүйлом, текст менен иштей алуу компетенттүүлүгү (ПК4)
5. Аң-сезимдүү окуу, угуу жана адабий түшүнүктөр менен иштей алуу компетенттүүлүгү (ПК5).

Жыйынтыгында башталгыч класстын окуучусу кыргыз тил предметин окуп үйрөнүү аркылуу төмөнкүдөй иш-аракеттерди аткарышы керек:

- ар кандай жанрдагы чыгармаларды үн кубултуу көркөм окуу;

- чыгармалардын окуяларына, каармандарга болгон же кече мамилелерин билдириүү;

- көркөм чыгарманын тексти менен иштөө;
- чыгармага үстүртөн жана көнүртөн талдоо жасоо;
- текстке карата план түзүү;
- окуган чыгарманын мазмунун кайра айтып берүү;
- каарман жөнүндө аңгеме куруп берүү;
- каарман тууралуу эссе, баяндама же дилбаян жазуу;
- окуган чыгармага карата оз онон жаза билүү;
- сөздүк жумуштарын аткара алуу.

Башталгыч мектепте окуучунун активдүү жана интерактивдүү технологияларына, сабактарды уюштуруунун жаңы формаларына, калыптандыруучу баалоого жана кайтарым байланышка өзгөчө көнүл бурулат.

Башталгыч класста окуучунун негизги багыттарынын бири – инсанга багытталган окутуу. Анткени ал окуучунун натыйжалуулугун, кызыктуулугун шарттап, башталгыч класстын окуучуларынын инсан катары калыптандыруусуна жагымдуу жагдай түзөт. Инсанга багытталган окуутуда мугалим ар бир окуучунун психологиялык, интеллектуалдык жөндөмдүүлүгүн изилдеп-үйрөнүп, алардын жөндөмдүү, жеке өзгөчөлүктөрүнө жараши мамиле кылат. Окуучунун интеллектинин (лингвистикалык, логикалык-математикалык, музикалык, кинестикалык, натуралистик ж.б.) күчтүү жагын байкоо менен, конүгүүлөр жана тапшырмалар системасын ошол багыттар боюнча терендетип берүү ийгилик жаратат. Класстагы ар бир окуучунан таанып билүү, кабыл алуу, эске тутуу ж.б. жөндөмдүүлүктөрү ар башка ошол өзгөчөлүктөрү эске алуу менен, окуу материалдарын дифференциялайт иштеп чыгуу жана окуучуларга түшүндүрүү, түшүнүктөрүн баалоо чоң маанигэ ээ. Мугалим предмет аралык байланышты ишке ашыруу максатында 2-4-класстарда жуурулушкан (интеграцияланган) сабактарды уюштура алат. Мисалы, темалары окошо болсо, кыргыз тили менен адабий окуу сабагынын, кыргыз тили менен Мекен таануу сабагынын материалдарын бириткир иштеп болот. Кыргыз тилин окутуп-үйрөтүүдө адабий окуу жана Мекен таануу окуу китечтеринде тексттерди пайдаланып, мазмунун окуп үйрөнүү, тема боюнча көнүгүүлөрдү, ар кыл тапшырмаларды сабакта иштетүү менен предмет аралык байланышты ишке ашыруу каралат.

Аталган предметти окуутуда иллюстрациялар, диафильм, портрет, пейзаж, схемалар баланын окуу материалды түшүнүүсүнө жардам берет. Электрондук мультимедиаalyk технологияларды сабактарда колдонуу аркылуу окуучулардын карман көрүү, салыштыруу, турмуш-тажрыйбада колдонуу аркылуу ассоциациялоо, талдоо жөндөмдөрү, актоо жана каралоо сияктуу жаңы түшүнүктөрү өркүндөйт, окуу-жазуу жарагтандыгы калыптанат.

Башталгыч класстарда Кыргыз тилин окутуу аркылуу окуучуларды өз эне тилинде сүйлөө, сабаттуу жазуу, окуй билүү жөндөмдөрүн жана көп маданиятын калыптандыруу, ой жүргүртүү жана таанып-билүү жөндөмдөрүн өркүндөтүү, учурда башталгыч мектепте актуалдуу болуп эсептелеет.

МАТЕМАТИКА

2020-2021-окуу жылынын өзгөчөлүктөрү болуп кенже окуучунун компетенттүүлүгүн калыптандыруу жана окуу процессинде окуучунун жетишкендиктерин жаңыча көз

карап менен баалоо жана калыптандыруучу баалоого басым жасалат.

Башталгыч мектепте математика предметинин предметтик стандарттары аркылуу кенже окуучулардын чыгармачылығын өркүндөтүү, ар кандай кырдаалдардан чыга билүүге, озун жана курчап турган чойрөнү баалай билүүге, көп маданияттуюулук, сабырдуулук, эмгекти сүйүү, өз алдынча чечим кабыл алууга, алынган билимдерди турмушта колдоно билүү сияктуу салаттардын калыптандыруу камсыз кылуучу компетенттүүлүкке окуучуларды тарбиялоо учурдагы маанилүү проблемалардан экендиги талашсыз.

Башталгыч класстарда математика предметин окутуунан максаты:

- окуучулардын негизги компетенттүүлүктөрүн калыптандыруу;

- инсанга багытталган окутуу шартында кенже окуучулардын математика боюнча предметтик компетенттүүлүктөрүн калыптандыруу;

- окуучулардын таанып-билүүчүлүк жана практикалык маселелерди чечүүдө колдоно ала турган башталгыч математикалык билимдеринин жана билигчилеринин системасын калыптандыруу;

- окуучулардын математикалык жөндөмдүүлүктөрүн өнүктүү (логикалык, символдук, алгоритмдик ой жүгүртүүлүү, мейкиндикке багыт алуусун өнүктүү жана математикалык кебин өнүктүү);

- окуучулардын окуп үйрөнүү ишмердүүлүктөрүн баалай алуусун калыптандыруу жана аkyын эмгегине болгон кызыгуларын, математикалык билимин турмушта колдоно билүү көндүмдөрүн өнүктүү;

Башталгыч мектепте математиканы окутуунун миддеттери:

• башка предметтерди жана математиканы андан ары ийгиликтүү окуп үйрөнүү жана жеке чойрөсүндө практикалык маселелерди чечүүдө керек болгон математикалык компетенттүүлүктөрүн калыптандыруу, өнүктүү;

• окуучулардын математикалык ой жүгүртүүсүн жана дүйнө таанымыш калыптандыруу;

• математикалык билимдерин колдонуу аркылуу окуучулардын интеллектуалдык салаттарын өнүктүү;

• өз алдынча электрондук мультимедиаalyk технологиялар, ар түрдүү билим булактары менен иштей алуу, алган билимдерин практикада колдонуу жана билигчилерин өркүндөтүү;

• окуучулардын математикалык жөндөмдүүлүктөрүн, предметке болгон кызыгуларын аныктоо жана өнүктүү.

Негизги компетенттүүлүктөрүн калыптандырууда окуучунун окуу процессинде жаңы маалыматты айырмалай билүүсү, коом жана классастары, курбулары менен байланышы, өз алдынча койгөйлөрүн көрө билүүсү жана аны чечүүсү, аткарылуучу апталык иштерин пландай алуусу жана алган билим турмушта колдоно алуусу маанилүү.

Математика предмети боюнча компетенттүүлүктөр башталгыч класстардын өзгөчөлүктөрүн эске алуу менен төмөнкүчө аныкталды:

1. Математикалык жаңы маалыматтарды (термин-түшүнүктөрдү) ан сезимдүү кабыл алуу, математикалык символдорду элементтердин жардамы менен жаза билүү компетенттүүлүгү (К1). Бул этапта окуучулар жаңы математикалык материалы (термин-түшүнүктөрдү) ан сезимдүү кабыл алат, маселелерди чечүүдө колдонот жана математикалык символдорду колдонууда көзөнүүсүнүү менен жазышият.

2. Математикалык түшүнүгүн төрөндөтүү, бышыктоо компетенттүүлүгү (К2). Жаңы материалдар боюнча (репродуктивдүү, продуктивдүү, креативдүү) маселелерди чечүүдө окуучулардын математикалык көндүмдөрү төрөндөтүү.

3. Математикалык көндүмдөрдү талдоо компетенттүүлүгү (К3). Окуучулар математикалык мисал-маселелерди аткаруду өз ишмердүүлүктөрүнүн натыйжасын аныктаат. Алдыңдагы иш-аракеттерин ондоп-түзөө жана окуудагы ийгиликтөрин камсыздоо үчүн кийинки кадамдарын аныктаат.

4. Математикалык көндүмдөрүн турмуш менен байланыштыра билүү компетенттүүлүгү (К4) – алган математикалык көндүмдөрүн турмушта колдонот.

ДЕНЕ ТАРБИЯ

2020-2021-окуу жылында учурда колдонулуп жаткан жалпы билим берүүчү мектептердөрүнүн окуучулардын чыгармачылыгын изденүүсүнө көмөттүү үчүн кошумча каражаттардын калыптандыруу, аркылуу түстөрдү кабыл алуусуна, техникалык көндүмдөрдө үйрөнүүсүнө өбөлгө түзөт. Видео сабактарда окуучуларга элизбиздин тарыхы, көркөм маданияты жана жаратылышы туураалуу кызыгуларын аныктоо жана алган билим турмушта колдоно алуусу маанилүү.

ДЕНЕ ТАРБИЯ

2020-2021-окуу жылында учурда колдонулуп жаткан жалпы билим берүүчү мектептердөрүнүн окуучулардын чыгармачылыгын изденүүсүнө көмөттүү үчүн кошумча каражаттардын калыптандыруу, аркылуу түстөрдү кабыл алуусуна, техникалык көндүмдөрдө үйрөнүүсүнө өбөлгө түзөт. Видео сабактарда окуучуларга элизбиздин тарыхы, көркөм маданияты жана жаратылышы туураалуу кызыгуларын аныктоо жана алган билим турмушта колдоно алуусу маанилүү.

ЧЕТ ТИЛДЕРИ

Окуучулардың эң алгачкы максат тилди теориялык жактан гана билүү эмес, окуп жаткан тилде эркин сүйлей алуу, б.а. коммуникативдик жөндөмдүүлүлүккөн останып, Быйылкы 2020-2021-окуу жылында карата англий түрөнүү жалпы билим берүүчү мектептердин базистик окуу планында төмөнкүүдөй берилген:

3-клас 2 саат – баары 68 саат;

4-клас 2 саат – баары 68 саат.

Коммуникативдик компетенция – берилген стандарттын чегинде ошол тилде сүйлөөчүлөр менен болгон инсан жана маданият аралык сүйлөшүүлөрдү жүргүзүүтүү даярдык жана жондөмдүүлүк берген социалдык-маданий билимдерге жана билгичтерге көнүл болуп зарыл.

Темаларды тандоо заманбап мектеп окуучуларынын чындыгы кызыкчылыгына жана талабына ылайык болушу шарт. Тандоо учурунда окуучуларга тилдер аралык сүйлөшүүдө өз олкөсүнүн маданиятын адекваттуу чагылдырууга мүмкүнчүлүк берген социалдык-маданий билимдерге жана билгичтерге көнүл болуп зарыл.

Компьютерлер жана интернет булактары билим берүү аймагына бекем кирип, мугалимдин жана окуучунун чет тилин өздөштүрүүсүнө көректириүү маанилүү маалыматты табуусуна жана аларды билим берүү максатында пайдаланууларына шарт түзөт.

Азыркы мезгилде англий түрөнүү боюнча он-лайн ресурстардын көп болуп берүү системасынын бардык баскычтарында: башталгыч, орточук, жогорку деңгээлдер учун сайттарда акысыз, ачык турат.

донгону туура, анткени жакшы ойлонулган жана даярдалган сабак гана мугалимди, окуучуну да таасирлентип, толук кайтарым натыйжа алууга шарт түзөт.

БАШТАЛГЫЧ МЕКТЕПТЕГИ ОРУС ТИЛИ КЫРГЫЗ КЛАССТАРЫ ҮЧҮН

Орус тили боюнча окуу жүгүнүн чеги окуучулардын психологиялык, физиологиялык мүмкүнчүлүктөрүн, ошондой эле талаптарды жана ишмердүүлүктүн түрлөрү эске алынып, берилген окуу материалдар 3-4-класстар үчүн жумасына 2 saat бекитилген.

МЕКЕН ТААНУУ

Мекен таануу (жумасына 1 saat, жыл ичинде 34 saat) предмети башталгыч мектептө табигый-илимий билим берүүнү камсыздайт. Анда окуучулардын жаш өзгөчөлүгүнө жараңша курчап турган чөйро, жандуу жаратылыши (өсүмдүктөр жана жаныбарлар дүйнөсү), мамлекетибиздин саясий-экономикалык өнүгүшүү, чындалиши жөнүндө жана биологиялык суроолор басындуулук кылуу менен, физикалык, химиялык, географиялык билимдердин элементтери, ошондой эле коопсуздук, ден соолуктуу сактоочулук, экологиялык маанидеги суроолор камтылган.

1-4-класстарда Мекен таануу предметин окуутунун максаты – окуучулардын жаратылыши, андагы қубулуштар, айланачойро жөнүндө алгачкы түшүнүктөрүн калыптандыруу жана курчап турган чөйрөдө оз ордун, аны менен карым-катнашын аныкташылганда билимдерге түшүнүктөрүү.

Жаратылыши объектелиерин таануу менен бирге окуучулар жалпы окуу жана интеллектуалдык билгичтиктөрүн өнүктүрүп, дүйнөнү таанып-билилүүнүн методдору жөнүндө түшүнүктөргө ээ болушат. Бул баскычта окуучулардын экологиялык маданиятынын элементтери, ден соолуктуу сактоочуу билимдерин түтпөлүп, табигый-илимий билимдерге карата кызыгуларды пайды болот.

Окуутунун мазмунун доордун талабына ылайык деңгээлгө жогорулаттуу бүгүнкү күндөгү кечикирилгис милдеттердин бири болуп эсептелец. Буга байланыштуу мектеп окуучусуна билим-тарбия берүү менен гана чектелбөген, аны турмушка даярдоо, компетенттүүлүктөрүн калыптандыруу милдети коюлууда. Окуучунун ан-сезиминде дүйнөнүн илимий картинасын калыптандыруу менен катар эле, алынган маалыматка таянып, өз жашоосун жана иш-аракетин рационалдуу уюштура билилүүтүрүп зарыл.

Мекен таануу предметинин мазмунунда адам менен чөйро, адам менен жаратылыши ажырагыс бир бүтүн система кар-

тарында каралат. Анткени жаратылыши – касиеттүү Жер эне, киндиң кан тамган жер. Анда туулуп өсөн жериздин тооташы, суусу, топурагы, калайык жүртүбүздүн басып өткөн жолу, турмушу бар. Ошондуктан бул предмет жаратылыши элдин турмушу менен кошо окуткан жуурулушкан (интеграцияланган) курс болуп эсептелец. Башкача айтканда, жер менен эл деген түшүнүк чогуу каралат да, эл-жерин сүйгөн инсандардын билимине жана билгичтиктөрине колюлган негизги талаптарга жетишүү, тарбиялоо максаты көздөлөт.

Негизги жана предметтик компетенттүүлүктөр үч деңгээлде (репродуктивдүү, продуктивдүү, креативдүү) ишке ашырылат. Окуу процессинде окуучунун жетишкендиктерин баалоодо диагностикалык, калыптандыруу жана жыйынтыктоочу баалоону колдонуу, айрыкча калыптандыруу баало жана кайтарым байланышты сабактын ар бир этаптарында колдонуу билим берүүдө чоң ийгиликтерге жетүүгө шарт түзөт.

Калыптандыруу баало мугалим менен окуучунун ортосундагы натыйжалуу кайтарым байланышты камсыз қылат. Мында мугалим ар бир окуучунун окуу материалын өздөштүрүү деңгээли тууралуу объективдүү маалымат алып, алардын билиминдеги кемчилдиктерди өз убагында аныктай алат. Баалоонун бул түрү баланын өнүгүшүндөгү курактык өзгөчөлүктөр менен шайкеш келип, анын билгичтиктөрү, жетишкендиктери тууралуу толук маалымат берет.

Калыптандыруу баалоонун ыкмасы болуп кайтарым байланыш, б.а. анын эки: оозеки жана жазуу түрү эсептeliнет. Окуу процессинде окуучунун натыйжалуу билим алуусуна өбелгө түзүүчүү багыттоочу суроолор жана түшүндүрмө жазуу ыкмалары сунушталат. Ал эми калыптандыруу баалоонун техникалары окуучулардын ар бир сабагындағы өсүп-өнүгүүсүн аныктап, андан ары окуучу менен кантит иш алып баруу керектигин айгинелейт. Мугалим булардын жыйынтыгын “Байкоо жүргүзүү журналына” түшүрүү менен, ар бир сабактын этаптарында окуучунун билимин жогорулатуу үстүндө иш алып баруусу сунушталат.

2020-2021-окуу жылында башталгыч класстар үчүн окуу жүктөмдөрү 2019-2020-окуу жылындағыдай қалат.

Август көнешмесинде башталгыч класстын мугалимдеринин секцияларында талкуулоо үчүн сунушталган маселелер

1. Башталгыч класстарда предметтер боюнча компетенттүүлүктөрдү калыптандыруу жана аларды баало жолдору;

2. “2020-жыл – Аймактарды өнүктүрүү, санаариптештириүү жана балдарды қоргоо”, “Жалпыга бирдей сапаттуу билим – Кыргыз Республикасынын түркүтүү өнүгүсүнүн негизи”: башталгыч билим берүүдөгү учурдагы көйгөйлер жана аларды чечүү жолдору;

3. Башталгыч класстарда мультимедиалык каражаттарды колдонуунун актуалдуулугү;

4. Окуучуларда инсандык, адеп-ахлактык баалуулуктарды жана бири-бирине болгон мамилелерди калыптандыруучу фактор катары тарбия берүү чөйрөсүн түзүү;

5. Көп маданияттуу жана көп тилдүү билим берүү аркылуу коомчулукту биритириүү;

6. Башталгыч мектептө окуу китечтери менен камсыздоо: учурдагы абалы жана проблемалар;

7. Кыргыз тил сабагында окуучунун жазуу жана окуу ишмердүүлүгүн уюштуруу тажрыйбалары;

8. Кенже окуучунун компетенттүүлүгүн математика предмети боюнча калыптандыруу маселелери;

9. Окуу процессинде диагностикалык, калыптандыруучу жана жыйынтыктоочу баалоолордун ээлекен орду жана тийгизген таасири;

10. Деңгээлдүү тапшырмалардын балдардын шыгын, чыгармачылыгын өстүрүүдөгү ээлекен орду;

11. Логикалык ой жүгүртүү тапшырмалары – натыйжалуу өсүп-өнүгүүнүн өбөлгесү;

12. Баалоо инструментарийлеринин натыйжасы окуучунун өсүп өнүгүүсүн камсыздайт.

13. Жагымдуу чөйро түзүү жана окуучунун мүмкүнчүлүгүнө, жөндөмүнө, шыгына карай өз аракеттөнүүлөрүн уюштурууда педагогикалык технологияларды колдонуу;

14. Инсанга багытталган окуутуу: чыгармачыл, чебер мугалим ийгиликтүү окуучуну тарбиялайт;

15. Башталгыч класста мультимедиалык технологияларды колдонуу шартында окуучулардын логикалык ой жүгүртүүсүн өстүрүү (алдыңкы иш тажрыйба);

16. Кенже окуучулар үчүн жагымдуу чөйро түзүү жана долбоорлоо методу;

17. Кенже окуучулар үчүн жагымдуу чөйро түзүү жана долбоорлоо методу;

18. Мультимедиалык материалдарды колдонуу жана ишке ашыруу боюнча алдыңкы иш тажрыйбалар менен бөлүшүү;

19. Мекен таануу предметин окуутудагы негизги принциптер: интеграциялоо, экология, элдик мураска негизделүү, окуучунун рухий дүйнөсүндө ыймандуулукту өнүктүрүү боюнча мугалимдин алдыңкы иш тажрыйбасы.

УСУПОВА М.К.,

Республикалык педагогикалык кызметкерлердин квалификациясын жогорулатуу жана кайра даярдоо институтунун Башталгыч мектептик билим берүү кафедрасынын доценти, Ф.И.К.

РЕКОМЕНДАЦИИ К АВГУСТОВСКОМУ СОВЕЩАНИЮ ЗАВУЧЕЙ И УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ НА 2020-2021 УЧЕБНЫЙ ГОД

В 2020 году Августовские совещания в Кыргыстане проводятся под эгидой актуальной темы: " Год развития регионов, цифровизации и поддержки детей".

Президентом Кыргызстана Сооронбаем Жээнбековым 2020 год объявлен годом развития регионов, цифровизации и поддержки детей. Президент отметил, что особое внимание будет уделено нашим детям. «Объединив усилия общества, мы обеспечим достойную жизнь каждому ребенку. Забота о детях - это самое благородное, что мы можем сделать в этой жизни».

Согласно Стратегии развития образования в целях реализации достижения успешной практики и поиска решений устойчивого развития в системе начального школьного образования продолжает осуществляться реализация основных положений Международной Конвенции о правах ребенка, Закона «Об образовании», Государственный образовательный стандарт общего среднего образования КР, предметные стандарты, типовые программы, базисный учебный план. Ориентация современного начального образования в Кыргызстане требует подхода к обеспечению качества образования, критериями оценки, организации образовательного процесса и управления им. При начальных школах функционируют предклассы по программе «Наристе», цель которой укрепление здоровья детей, предоставление возможностей для реализации индивидуальных интересов, повышение познавательной активности детей посредством практической и самостоятельной деятельности.

В 2020 -2021 учебном году приоритетными направлениями работы педагогов КР в области обучения младших школьников являются:

- «Образовательные стандарты начальной школы нового поколения».
- «Организация интерактивной личностно-ориентированной обучающей среды».
- «Нравственное воспитание младших школьников» .
- «Формирование ключевых и предметных компетентностей младших школьников».
- «Использование компетентносно-ориентированных заданий на уроках».
- «Организация учебной деятельности».

Достигается пошаговое решение глобальных задач по доступности и качеству начального школьного образования, обновлению технологий и инновационных методов начального школьного образования в КР, социально-культурных преобразований, от которых напрямую зависит, насколько новое поколение будет подготовленным к вступлению в жизнь.

В программах ПК учитываются культурно-национальные, региональные

климатогеографические, экономические условия Кыргызской Республики, имеющие важное значение в воспитании, обучении и развитии младших школьников, рассматриваются инновационные направления в развитии младших школьников: физическое, когнитивное, социальное и эстетическое.

А также на стажировке отрабатываются методы осуществления мониторинга усвоения программ воспитания, обучения и развития детей, начиная с начального школьного возраста.

Тема:

«Компетентностный подход к вопросам воспитания, обучения и развития у детей начального школьного возраста на начальных представлений об этике, нравственности и культуре в современных условиях».

Цели:

- Развитие образовательной системы КР в контексте целей устойчивого развития и компетентностного подхода.
- Формирование общих, профессиональных и личностных компетентностей завучей и педагогов, работающих в условиях государственных, муниципальных школах по вопросам воспитания, обучения и развития младших школьников в современных условиях.

Предлагаемые темы вводной и векторных презентаций:

1. Отбор и использование материалов по устойчивому развитию, гендерному равенству, поликультурности в обучении, развитии и воспитании младших школьников.

2. Современный менеджмент и ресурсное обеспечение в организации повышения квалификации и профессиональной подготовки завучей и педагогов начального школьного образования на компетентностной основе.

3. Активные и интерактивные формы организации занятий с целью когнитивного, социального, эмоционального и физического развития ребенка.

4. Организация интерактивной личностно-ориентированной обучающей среды.

5. Организация игровой и учебной деятельности для детей разного возраста.

6. Взаимодействие семьи, общественности и педагогов в вопросах воспитания младших школьников.

7. Проблемы реализации Программы предшкольной подготовки «Наристе» - 480 часов.

8. Системный подход в развитии инклюзивного образования.

Принятие проекта резолюции

Материал к проекту резолюции:

В целях достижения Успешных практик и новых решений в системе начального школьного образования продолж-

жать линию устойчивого развития начального образования Республики. Согласно Стратегии развития начального школьного образования в КР на 2012 -2020 годы продолжать осуществлять реализацию основных положений «Международной Конвенции о правах ребенка», Государственный образовательный стандарт общего среднего образования КР, предметные стандарты, типовые учебные программы, базисный учебный план.

Значительно активизируется процесс обновления и развития начальной школьной образовательной системы. При начальных школах функционируют предклассы по программе «Наристе», соответствующие Национальной стратегии устойчивого развития Кыргызской Республики и основной цели Стратегии развития образования до 2020 года.

Содержание и инновационные методы начального школьного образования должны основываться на психолого-педагогических исследованиях ученых в области начального школьного образования Кыргызской Республики, стран СНГ и стран дальнего зарубежья, ППО педагогов КР.

Включать культурно-национальные, региональные, климатогеографические, экономические условия Кыргызской Республики, имеющие важное значение в воспитании, обучении и развитии младших школьников.

Предложения:

Консолидировать деятельность РИПКиППР при МОН КР, КАО, райО/горО/город при формировании компетентностей у завучей и педагогов начального образования по вопросам качественного воспитания, обучения и развития

Кыргыз Республикасынын мектептеринде билим берүүнүн негизги максаты, жалпы орто билим берүүчү мектептердин бардыгында табигый-илимий циклдеги предметтерди, анын ичинде химия предметин дагы өз алдынча предмет катары сактап калуу; Кыргызстандын билим берүү мейкиндигинин өнүгүүсүнө байланышту жана окуу программаларын, окуу китечтерин жана окуу колдонмоловун түзүү, ошондой эле азыркы учурда колдонулуп жаткан Мамлекеттик жана предметтик стандарттардын идеяларын өнүктүрүүчү комплекттерди модернизациялоо саналат.

2020-жылдагы мугалимдердин август ке-

окутууда пайда болот. Проблемалык кырдаалдарды чечүү окуучулардын изилдөөчүлүк иш аракет көндүмдөрүн өнүктүрүүгө көмөк берет.

Мугалимдин компетенттүүлүгү – окуучулардын компетенцияларынын ийгиликтүү өнүгүүшүнүн негизи. Компетенттүүлүк-интегративдүй инсандык ресурс, ал өздөштүрүлгөн натыйжалуу стратегиялардын эсебинен ийгиликкө алып келүүчү иш аракетти камсыз кылат. Компетенттүүлүк компетенциялардан турат. Компетенциялар – коюлган маселелерди чечүүнү, тоскоолдуктарды

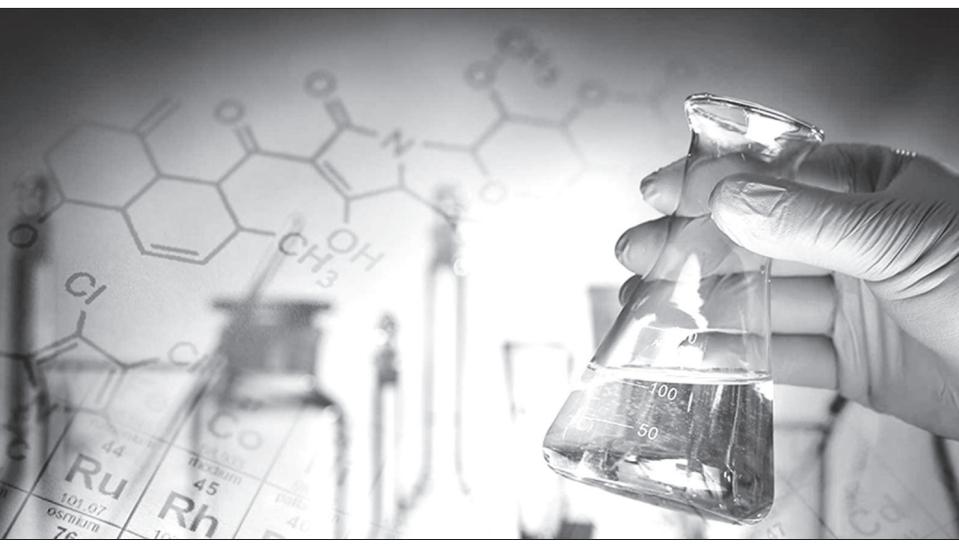
- предметтик компетенциялар – алдыда келтирилген түрлөргө карата жеке учур болуп саналат; тактап айтканда, бул топко окуучулардын химиялык компетенциялары кирет. Мектептин бүтүрүүчүсүнүн ойлорун ийгиликтүү ишке ашыруу учун төмөнкү түйүндүү компетенцияларга ээ болусу зарыл: баалуулук-маанилүүлүк, жалпы маданияттык, окуу-таанып билүүчүлүк, маалыматтык, коммуникативдик, социалдык-эмгектик жана инсандык өзүн-өзү өркүндөтүү компетенциясы.

Окутууга компетенттүүлүк мамиленин негизинде, окуучулар “окууга үйрөнүлөрү” зарыл жана өз алдынча, мотивдешкен, кызыккан, өзүнө ишеними күчтүү, жоопкерчиликтүү жана интеллектуалдык жактан өнүккөн инсан болуулары зарыл. Түрлүү мамлекеттердин педагогдорунун тажрыйбалары, көпчүлүк мугалимдер окуучулардын жогоруда көрсөтүлгөн сапаттарын тарбиялоодо жана өнүктүрүүдө, өз иштеринде түрдүү методикаларды, жаңы технологиялардын элементтерин жана окутуу каражаттарын айкалыштыруу менен колдонушат.

Окуучулардын компетенцияларынын калыптаныш индикаторлору.

ХИМИЯ

женүүнү, максатка жетүүнү камсыз кылган конкреттүү стратегиялардан турат. Педагогдун компетенциялары - бул:

-чектөөлөрдү жана көрсөтмөлөрдү эске алуу менен аракет жасоо жөндөмдүүлүгү; билимдер, билгичтүрктер, көндүмдөр, жөндөмдөр, жана ыкмалар;

- билимди жана билгичтүрктерди натыйжалуу колдонуу; баалуулук багыттоолор, мотивдер, мамилелер;

- тигил же бул областтар боюнча билимдер жана тажрыйбалар; көнтөгөн суроолордан кабардар болуу;

- кесипкөйлүк деңгээл, креативдүүлүк; маселелерди чече билүү сапаттары.

Билимдер, билгичтүрк, көндүмдөр - окуу процессинин парадигмасы. Компетенциялар – практикалык иш аракеттин парадигмасы. Билимдер, билгичтүрк жана көндүмдөр – программалык материалдарды окуп үйрөнүүн ирети. Компетенциялар – продуктивдүү иш аракетке ээ болуу деңгээли. Билимдер, билгичтүрк жана көндүмдөр – билим жетишкендиктерин тестирилоонун объектилиери. Компетенциялар – индивиддин квалификациясын тестирилоонун объективиси. Мугалимдин түйүндүү компетенциялары универсалдуу, ал ийгиликтүү педагогикалык иш аракетти жалпысынан камсыз кылат. Мугалимдин предметтик компетенциялары өзгөчө жана ал белгилүү бир предметти ийгиликтүү окутууну камсыз кылат. Мугалимдин атайын компетенциялары тарыраак багытта жана педагогикалык маселелерди жолдоп жүргөн майда маселелерди чечүүнү камсыздайт. Түйүндүү, предметтик жана атайын компетенциялар мугалимдин кесипкөйлүгүн камсыз кылат. Химия мугалиминин кесипкөйлүк компетенттүүлүгү - бул анын коюлган практикалык маселелерди ийгиликтүү чечүүгө көмөк берүүчү жеке мүмкүнчүлүгү.

Компетенттүүлүк мамиленин колдонуу менен окутууда жетектөөчү роль окуучуларга таандык, ал эми мугалимдин милдети – окуучулардын окуу каражаттарын тандоого, иштөө жолдорун, аракеттерин өздөрү тандоого шарт түзүү болуп саналат.

Педагогикалык илимде окуучулардын компетенциялары уч деңгээлдүү иерархиясы каралат:

- түйүндүү компетенциялар, предмет үсүндө болуу менен билим берүүнүн жалпы мазмунуна кирет;

- жалпы предметтик (метапредметтик), айрым билим берүү областарына колдонууга мүмкүн жана интегративдик мунөзгө ээ;

колдонуу менен онлайн режиминде билимди жогорулатуу улантылат. Демек, мугалимдердин компьютер менен иштөөгө, интернетти колдонууга үйрөнүү зарылтылыгын түшүнүү бүгүнкү күндүн талабы. Натыйжалада, санараптештируүнүн негизинде квалификациясын жогорулаткан мугалимдер, COVID 19 байланыштуу карантин учурунда онлайн форматында окуучуларга химия предметинен терең жана бекем билим берүү мүмкүнчүлүктөрүн пайдаланышты.

Химия предметинин негизги максаты: мектептин алдында турган билимдүү жана жогорку квалификациялуу бөлочек адистерди даярдоо боюнча маанилүү маселелерди чечүү. Бул маселелерди, билимди чыгармачыл жана системалуу өздөштүрүү, ошондой эле окуучулардын чыгармачыл ой жүгүртүүсүн калыптастыруулаа иш аракет методдору аркылуу чечилиши мүмкүн.

Мектептин химия курсу - химия илиминин дидактикалык эквиваленти болгондуктан, окутуу процессин түзүү жана уюштуруу жалпысынан окулуп үйрөнүлүүчү илимдин системасын кайталаат. Окутуунун системасы катары бири бирине байланыштуу элементтерден турган бирдиктүү дидактикалык билим берүүнү түшүнүүгө

Алар өз ичине төмөнкүлөрдү камтыйт:

- ишненим жана кызматташтык атмосфера расын түзүү;

- окуучулардын жеке жөндөмдүүлүктөрүн жана жаш өзгөчөлүктөрүн эске алуу менен дифференцирленген тапшырмаларды иштеп чыгуу;

- предмет аралык байланыш мүнөздөгү суу-роорду жана тапшырмаларды иштеп чыгуу;

- толпо иштөөгө шарттарды түзүү, ал жерде ар бир окуучу түрдүү ролду аткаруу менен командаанын ийгилигине таасир берүү;

- окуучулардын өздөрүнүн идеяларын жана ойлорун айтуу, аргументтештируү, божомолдорду айтуу жана коюлган маселелерди чечүү билгичтүрктерин өркүндөтүүнү мотивдештируу чыгуу;

- окуучулардын изилдөөчүлүк иштерин откоруүгө негизделген активдүү окутууну уюштуруу;

- чечүүдө изилдөөнү, эксперименттерди, булактар менен иштөөнү талап кылган проблемалык кырдаалдарды түзүү;

- окуучулардын жеке өздөрүнүн изилдөө темасын тандоосу аркылуу, алардын изилдөө иштерине колдоо көрсөтүү;

Санараптештируүнүн аллагында 2019-2020-окуу жылы ичинде Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлигинин алдындағы Республикалык педагогикалык кызматкерлердин квалификациясын жогорулатуу жана кайра даярдоо институтунда онлайн режиминде химия мугалимдеринин сөзиз агымы беш модуль боюнча кесиптик чеберчиликтерин жогорулатышты.

“Химия предметин окутуунун теориясы жана методикасы” дисциплинасы боюнча мугалимдер төмөнкү модулдарды: “Окутууну компетенттүүлүк мамиленин негизинде пландаштыруу”, “Активдүү жана интерактивдүү окутуу”, “Кыргызстан мектептеринде маалыматтык-коммуникативдик технологияларды колдонуу”, “Үзгүлүккүз кесиптик өнүгүү”, “Баалоо теориясы” онлайн режиминде беш күнүн аралыктан окушту. Кийинки күндердө 24 saat көлөмүндөгү практикалык сабактарда мугалимдер беш модулдан алган билимдерин химия сабактарын пландаштырууга колдонуунун үстүндө иштешти. Натыйжалада химия мугалимдеринин компьютердик жыйынтыктоочу аттестациядан он натыйжаларды көрсөтө алышты. Мугалимдердин квалификациясын жогорулатуу процессин санараптештируүнүн алгачка ийгиликтөрине күбө болдук. Мындан ары Республиканын мугалимдеринин квалификациясын жогорулатуунун аймактык институттарында, методикалык борборлорунда санараптештируүнү

болот: максаттар, предметтик мазмун, окутуунун методдору, окутуунун каражаттары жана окутууну уюштуруунун формалары, етүлгөн материалдарды окуучулардын өздөштүрүүсүн текшерүү методдору, ошондой эле окутуунун алдына коюлган күтүлүүчү натыйжаларга жетүүнүн жолдорун алдын аныктоо ыкмалары.

Окутуунун принциптери - окутуунун бүткүл системасынын, тактап айтканда ар бир окуу дисциплинасы боюнча негизги дидактикалык жоболор. Окутуунун принциптери бири бирине карата иерархиялык иретте жайланышу менен дидактиканын жалпы принциптеринен келип чыгат. Дидактикалык принциптер - жалпы максаттарга окутуу процессинин мыйзам ченемдүүлүктөрүнүн түрүн мазмунга, методдорго, каражаттарга, окутуу иштерине уюштуруу формаларын коюлган талаптарды аныктоо принциптери болуп саналат.

Химия мугалимдерди жогоруда көрсөтүлгөн жоболордун негизинде төмөндөгү принциптер аныкталгандыгын билиши зарыл:

- окутуу процессинде тарбиялоо жана ар таралтуу өнүктүрүү;

- илимийлүүлүк жана окуучулардын мүмкүнчүлүгү жеткидеи татаалдык;

- мугалимдин жетекчилигидеги окуучулардын аң сезимдүүлүгү жана чыгармачыл активдүүлүгү;

- окутуунун көрсөтмөлүүлүгү жана теориялык ой жүгүртүүнүн өнүгүшүү;

- системалуулук;

- окутуудан өз алдынча билим алууга оттүү;

- окутуунун реалдуу турмуш менен байланышы;

- окутуунун натыйжаларынын фундаменталдуулугу жана окуучулардын таандып билүүсүн өнүктүрүү;

- окутуунун он эмоционалдык фону;

- окутуунун колективдик мүнөзү жана окуучулардын жеке өзгөчөлүктөрүн эске алуу.

Бул принциптердин аткарылышы, мугалимге окутуу процессин максаттуу уюштурууга мүмкүнчүлүк берет.

Принциптердин тизмесине предмет аралык байланышты ишке ашыруу принципин да кошуу зарыл. Предмет аралык байланыштын башкы дидактикалык кызматы – табигый-илимий дисциплиналардын мазмунунда жаратылыштагы объективдүү өз ара байланыштуулуктун иреттүү чагылдырылышы. Ошондуктан окутуу процессинде предмет аралык байланыштар негизги уч дидактикалык маселелерди чечүүгө көмөк берет:

- окуу маалыматтарынын илимийлүүлүгүн

жогорулатууга жана иреттүүлгүн сактоого;
 - окуучулардын таанып билүү иш-
 аракеттерин стимулдаштырууга жана
 билимди өздөштурүүгө активдүү мамилесин
 мотивдештирууге;

- дүйнөнүн бир бүтүн сүрөттөлүшү боюнча
 илимий ынанымдарын тарбиялоого.

Мектептин химия курсунда – беш негизги
 теориялык концепциялар камтылган:

- атом-молекулалык окуу;

- Д.И. Менделеевдин химиялык эле-
 менттердин мезгилдик закону жана мез-
 гилдик таблицасы жана заттардын түзүлүш
 теориясы;

- электролиттик диссоциация теориясы;

- химиялык реакциялардын башталыш
 жауруү мыйзам ченемдүүлүктөрү;

- органикалык заттардын учурдагы түзү-
 лүш теориясы.

Негизги химиялык түшүнүктөр: "зат",
 "химиялык элемент", "химиялык реакция",
 "химиялык ондүрүш", өз ара байланыштуу. Бу-
 лардын ичинен жетектөөчү түшүнүктөр болуп:
 "зат" жана "химиялык реакция" саналат.
 Химиянын ар түрдүү курстарын түзүүде ушул
 эки түшүнүк чечүүчү ролду ойной тургандын
 эстен чыгарбоо зарыл.

Бул түшүнүктөр предметтик стандарттын
 система түзүүчү блокторун түзөт. Предметтик
 стандарт боюнча окуутуу белгилүү убакыттан

кийин башталат. Кыргыз Республикасынын жалпы билим берүүчү уюмдарында химиялык билим бруунүн предметтик стандарты Кыргыз Республикасынын "Билим берүү жөнүндөгү мыйзамынын". Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2014-жылдын 21-июлундагы №403 токтому менен бекитилген Кыргыз Республикасында жалпы орто билимдин мамлекеттик билим берүү стандартынын негизинде иштелип чыкты жана ал мектептерде химия предметин окуутуунун негизги багыттарын аныктайт. Стандартта химияны окуутуунун компетенттүүлүккө негизделген мазмунун жана окуучулардын предмет боюнча даярдык репродуктивдик, продуктивдик жана креативдик деңгээлдерине коюлуучу талаптар аныкталган. Предметтик стандарттын мазмундук тиilkелири төмөнкүлөр: "таанып билүү методдору", "заттар", "химиялык реакция", "заттарды жана химиялык реакцияларды колдонуу". Предметтик стандарт боюнча даярдалган окуу программасына жана анын негизинде даярдалуучу окуу китеептерине талаптар курч коюлууда.

Балдарды колдоо милдеттерин ишке ашыруу боюнча төмөнкү сунуштарды берүүгө болот. Алар төмөнкүлөр:

- окуучулардын ден соолугуун сактоо менен окуутуу;

- окуучулардын гигиенасына, мектептин

территориясынын, ичиндеги класс бөлмөлөрүнүн, тамактану ашканасынын, спорт залдарынын жана башка жайларынын, санитардык абалын эң жогорку деңгээлдеги тазалыкта кармоого орчундуу көнүл бөлүү;

- окуучулардын мектептик формалары тигилүүчү көзdemелерин туура тандоого жогорку талапты коюу (формалар жасалма булаалардан эмес, жаратылыши булааларынан: пахта, жунден токулган көзdemелерден тигилиши зарыл);

- ар бир окуучунун үйүндөгү жашоо шарты, тамактануусу көзөмөлдө болушу абзел;

- мектепте коопсуз чойрөнү түзүү;

- химия кабинетинде окуутуу процессинин катышуучуларынын ден соолугуна зыян келтирибендей шарттарды түзүү, аларга коопсуздуу техникалык эрежелерди сактоого үрөтүү;

- химия предмети боюнча демонстрациялык, лабораториялык тажрыйбаларды жана практикалык иштерди, окуучулардын ден соолугуна зыян келтирибендей олчомдөгү реактивдер менен өткөрүү, тактап айтканда микроиммийт эксперимент, старттык эксперимент түрүнде өткөрүлүшү шарт;

Химия мугалимдеринин август көнешмесинде талкулоого сунушталуучу проблемалар:

- мектептин окуу тарбия иштеринде санараптештирууну колдонуу;

- химия предметин окуутууда компетенттүүлүк мамиле;

- химия боюнча жаш мугалимдерди мектептин шарттына адаптациялоо;

- Мамлекеттик жана предметтик стандарттардын талаптарына ылайык химия боюнча сабактардын системасынын тематикалык пландарын түзүү;

- окуучулардын окуу жетишкендиктерин текшерип баалого жаңыча мамиле;

- санитардык-гигиеналык түзүүчүлөрдү эске алуу менен химия кабинетинде окуу процессине катышуучуларынын коопсуз ишин уюштуруу.

КОСОБАЕВА Б.,

Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлигинин алдындағы Республикалык педагогикалык кызметкерлердин

квалификациясын жогорулатуу жана кайра даярдоо институтун табигый-илимий жана математикалык билим берүү кафедрасынын башчысы, п.и.д., профессор

Новый 2020-2021 учебный год в общеобразовательных организациях будет проходить под эгидой объявленного Президентом «Года развития регионов, цифровизации страны и поддержки детей».

Одними из важных задач для содержания школьного образования по-прежнему являются сохранение цикла предметов естественнонаучного направления, в том числе, химии как самостоятельной дисциплины; создание новых школьных программ, разработка на компетентностной основе учебников и пособий, а также модернизация уже существующих комплектов.

В настоящее время продолжается переход на обновленное содержание школьного образования в соответствии с требованиями Государственного и предметного стандартов. Уровень подготовки обучающихся определяется через достигнутый уровень ожидаемых обучающимися результатов, которые предусмотрены в стандартах и учебных программах с учетом специфики предмета.

Для организации учебной деятельности учащихся и осуществления контроля результатов учителям необходимо профессионально использовать методы, технологии и средства обучения, в том числе и информационно-коммуникационные технологии в случае дистанционного обучения. При этом учитель выступает организатором познавательной деятельности обучающихся, а учебный процесс будет отличаться активной деятельностью самих учеников при правильном планировании и проектировании дистанционного обучения.

Стандарты нового поколения основаны на компетентностном подходе, в связи с чем, изменено построение учебных программ, планирование уроков: от ожидаемых результатов, а не от определенного объема усвоенного учебного материала зависит уровень сформированных компетенций. Компетентностный подход в образовании в противоположность знаниевому подходу предполагает освоение учащимися умений, навыков и способностей, позволяющих адаптироваться в новых, неопределенных, проблемных ситуациях, жизненных условиях.

Основной ценностью становятся не усвоенное количество теоретических знаний, а освоение учащимися таких умений, которые позволяли бы им определять свои цели, принимать решения и действовать в типичных и нестандартных ситуациях.

Важнейшим признаком компетентностного подхода является формирование компетенций в процессе учебно-познавательной деятельности, при этом деятельность должна быть так организована, чтобы каждый ученик прошел 6 уровней мыслительного процесса: знаний, понимание, применение, анализ, синтез и оценку.

А это означает, что формируя и разрабатывая систему обучения, систему домашних заданий, учитель должен архитектуру вопросов выстраивать в проекции на 6 уровнях мыслительного процесса.

Уровень деятельности учащихся активизируется, если у детей есть интерес к предмету. В этой связи важно использовать различные приемы и техники, способствующие возникновению мотивации учащихся к обу-

чению и учению. Возникновению мотивации и интереса также способствует технология проблемного обучения, суть которой в том, что это обучение, при котором учитель, опираясь на знание закономерностей развития мышления, специальными педагогическими средствами ведет работу по формированию мыслительных способностей и познавательных потребностей учеников в процессе обучения.

Решение проблемных ситуаций способствует развитию навыков исследовательской деятельности учащихся.

При дистанционном обучении элементы проблемного обучения могут представлять кейсовые задания (для обучающихся основной и средней общих ступеней школьного образования), которые направлены на формирование предметных и ключевых компетентностей.

Компетентность учителя – основа для формирования и развития компетенций учащихся. Компетентность – это целостный опыт личности в решении жизненных проблем, освоенные способы выполнения ключевых функций. Компетентность определяется как мера включенности человека, в нашем случае учителя химии, в деятельность. Некоторые компетенции условно называют «общая способность к деятельности», и к её основным аспектам относятся:

- готовность к целеполаганию;
- готовность к оценке;
- готовность к действию;

предметны и относятся к общему содержанию образования;

- общепредметные (метапредметные), применимые к определенным образовательным областям и имеющие интегративный характер;

- предметные компетенции – частный случай по отношению к предыдущим видам. В частности, к данной группе относятся компетенции учащихся в области химии.

Для успешной самореализации выпускнику школы необходимо обладать следующими ключевыми компетенциями: ценностно-смысловая, общекультурная, учебно-познавательная, информационная, коммуникативная, социально-трудовая и компетенция личностно-самосовершенствования.

Согласно компетентностному подходу к обучению, задача каждого учителя: «научить учиться» и стать самостоятельными, мотивированными, заинтересованными, уверенными, ответственными и интеллектуально развитыми личностями. Изучение опытов педагогов разных стран показывает, что многие учителя воспитывают и развивают данные качества учащихся, используя в своей работе, сочетая разные методики, элементы но-

- готовность к рефлексии и т.д.

Профессиональная компетентность является индивидуальной характеристикой степени соответствия педагога требованиям профессии учителя химии. Ключевые, предметные и специальные компетенции обеспечивают профессионализм учителя.

Ведущая роль в обучении с использованием компетентностного подхода принадлежит учащимся в части самостоятельного подхода к усвоению знаний, задача учителя – обеспечить данные условия, в частности, предоставить учащимся выбор средств обучения, способов действия и форм работы.

В педагогической науке рассматривается трехуровневая иерархия компетенций учащихся:

- ключевые компетенции, которые над-

вых технологий и средств обучения.

Индикаторы сформированности компетенций обучающихся.

Учитель должен создать психолого-педагогические условия для эффективного формирования компетенций обучающихся:

- создание атмосферы доверия и сотрудничества;
- разработка дифференцированных заданий с учетом индивидуальных способностей и возрастных особенностей учащихся;
- разработка вопросов и заданий межпредметного характера;
- создание условий для работы в группах, где каждый учащийся может выполнять разные роли для содействия успехам команды;
- создание мотивирующих ситуаций для

развития у учащихся умения выскаживать и аргументировать свои идеи и мнения, выдвигать гипотезы и предложения для решения поставленных задач;

- организация активного обучения, основанного на проведении учащимися исследовательских работ;

- создание на уроке проблемных ситуаций, решение которых требует проведения исследований, экспериментов, работы с источниками;

- поддержание интереса к исследованиям учащихся через самостоятельный выбор темы исследования, его планирование и представление результатов.

- поощрение исследовательской деятельности учащихся и активного обучения, основанного на анализе и решении задач.

Содержание государственных общеобразовательных и предметных стандартов химического образования предусматривает формирование системы фундаментальных знаний, которая включает:

Основные химические понятия (методы познания веществ и химических реакций; вещество; химические элементы; химические реакции; химическое производство).

Теоретические концепции (Атомно-молекулярное учение; Периодический закон и периодическая система химических элементов Д.И. Менделеева; Строение атома; Строение вещества; Теория электролитической диссоциации; Теория строения органических веществ А.М. Бутлерова).

Химия, как составной компонент естественнонаучного образования поможет учащимся использовать полученные знания для развития таких навыков как: наблюдение, описание, выдвижение гипотез, доказательство проведения экспериментального исследования, классификация, систематизация, сравнение, сопоставление, анализ, синтез, оценка объектов, установление причинно-следственных связей, развитие практических навыков. Важную роль в этом имеет применение информационных технологий в сочетании с научными методами исследования в химии и естествознании и обработки информации. Применение учащимися химического языка даёт возможность развивать способность выразить свои мысли при описании явлений, естественнонаучных процессов на научном языке. В результате развивается естественнонаучная грамотность.

Развитию мышления разного уровня служат разнообразные виды учебной работы с источниками знаний и информации как в обычном, так и в электронном форматах, а также использование информационно-коммуникационных технологий (ИКТ). На уроках рекомендуется активно использовать современные образовательные технологии.

В новом учебном году планируются 72-х часовые курсы повышения квалификации в дистанционном формате, согласно которому учителя химии могут пройти базовые курсы повышения квалификации, а также проблемно-тематические.

Базовый курс «Теория и методика обучения химии» направлен на освоение

таких модулей как:

- 1) «Планирование обучения на компетентностной основе»;
- 2) «Активное и интерактивное обучение»;
- 3) «Применение информационно-коммуникативных технологий в школах Кыргызстана»;
- 4) «Непрерывное профессиональное развитие»;
- 5) «Теория оценивания».

В продолжение базовых модулей, учители освоют модуль, направленный на освоение знаний в области педагогики, психологии, НПА в образовании, истории Кыргызстана.

Завершая освоение базового модуля, учители будут формировать навыки разработки конспекта урока химии с учетом компетентностно-ориентированного подхода с опорой на предметный стандарт по химии и государственный образовательный стандарт школьного общего образования.

Завершится курс повышения квалификации итоговой аттестацией, представленной электронным тестированием и защитой компетентностно-ориентированного конспекта урока.

Это первые успехи успешной апробированной практики компьютеризации, цифровизации и технологизации учебного процесса повышения квалификации.

Данный подход позволит учителям овладеть элементарными навыками компьютерной грамотности; умение пользоваться компьютером, способность работать с офисными программами, уметь пользоваться ресурсами сети Интернет, создавать презентации и т.п., а также осваивать электронные обучающие ресурсы.

Используя полученные знания, учители смогут обучать своих учащихся с помощью компьютера, смартфона на расстоянии при использовании таких электронных платформ как ZOOM, мессенджеров WhatsApp, приложений Google Classroom и др. Основной целью цифровизации является подготовка подрастающего поколения к жизни в информационном обществе, повышение эффективности обучения путем внедрения ИКТ.

Переход на дистанционное обучение – порождает возникновение стрессовых ситуаций для обучающихся и их родителей прежде всего. В этой связи инициация учителя должна быть в вопросах создания условий для детей в образовательном пространстве как со стороны родителей, так и со стороны школы:

- обеспечить равный доступ к обучению в дистанционных условиях в городских и в региональных общеобразовательных организациях;

- учесть здоровьесберегающий подход при дистанционном обучении, а именно – соблюдение СанПиН КР;

- обеспечить обучающихся презентациями по урокам химии, видео-сюжетами уроков, демонстрирующих использование лабораторного оборудования и реактивов и т.п., что позволит обучающимся освоить на примерах демонстраций новые знания;

- обеспечить детей ссылками на образовательные ресурсы, облегчающие выполнение домашних заданий, на ресурсы дополнительных источников, формирующих общий кругозор детей, в том числе и по уроку химии.

Рекомендуемые проблемы для обсуждения на августовских совещаниях учителей химии:

- применение ИКТ в учебно-воспитательной работе школы;

- компетентностный подход в обучении химии;

- адаптация молодых учителей химии к новым условиям работы в школе;

- тематическое планирование системы уроков по химии в соответствии с требованиями государственного и предметного стандартов;

- новые подходы к проверке и оцениванию учебных достижений учащихся;

- организация безопасной работы участников учебного процесса в химическом кабинете с учетом санитарно-гигиенических составляющих.

Кособаева Б.М. – д.п.н., проф., заведующая кафедрой естественно-научного и математического образования Республиканского института повышения квалификации и переподготовки педагогических работников при МОН КР
Контактный тел.: 0553 288 707

Кыргызстандын дүйнөлүк билим берүү мейкиндигине кошуулуга умтулуусу, ошондой эле санараптик технологияларга бағыт алгандағы англіс тили сабагында негизги жана предметтик компетенттүлүктөрдү түзүү үчүн жаңыча ықмаларды талап кылат.

Бүгүнкүң күнде Кыргыз Республикасынын мектептеринде англіс тилине окутуунун негизги максаты маданияттар арасындағы байланыш үчүн чет тилди пайдалана алғыдай кылып, ошондой эле окутуу ишиндеги жана реалду турмуштагы маселелерди чечүү үчүн адамды гармониялуу өнүктүрүүнү көздөйт. КР мамлекеттік саясатынын аймактарды өнүктүрүү, өлкөнү санараптештируүгө жана балдарды колдоого бағытталғанын эске алганда, англіс тилине окутуу чет тилди өз елкесүнүн турмушундагы ар кыл чөйрөлөрдү салыштыруу, МКТ сабаттуулукту өнүктүрүү, ошондой эле балдарды социалдык коргоо маселелери менен тааныштыруу аркылуу үйрөтүүгө бағытталган. Бул иш долбоорук ишмердик, мигранттардын балдарынын, ден соолугунун мүмкүнчүлүгү чектелген балдардын жашоо-турмушу жана мүмкүнчүлүктөрү жөнүндө мини-изилдөөлөрдү жүргүзүү аркылуу ишке ашырылса болот. Башкача айтканда, англіс тилине окутуу окуучулардын турмушуна ылайыкташтырылып, бүткүл окутуу процесси баарлашуу, тилдин баардык аспекттерин жана сөзмөрдүктүү комплекстүү өнүктүрүү, окутуу процессине дифференциялуу мамиле кылуу, окутуунун мазмунун интеграциялоо, ошондой эле информатикалык-коммуникациялык технологияларды пайдалануу бағытында уюштурулушу керек. Бул талалтар окуучуларды шыктандырып жана материалды билүү үчүн активдешүүсүнө, предметтик жана информатикалык сабаттуулугуна шарт түзөт жана англіс тили сабагынын ар бир окуучунун жекече өзгөчөлүктөрүнө жараша тарбиялоочу-өнүктүрүүчү потенциалын толук көлөмде ишке ашырууга оболжө түзөт.

Англіс тилин негизги мектепте окутуу төмөнкүдөй максат-маселелери чечүүге бағытталган:

Когнитивдик – сүйлөшө билүү үчүн тилдик каражатты тандай билүү жана пайдалануу, ошондой эле окуулук материалды өз алдынча үйрөнүүнүн жалпы жолдорун жана ықмаларын колдонуу аркылуу жалпы жана атайын билимдик дәнгэлдерди өнүктүрүү, мунун ичинде жаңы маалыматтык технологияларды пайдалануу менен өнүктүрүү.

Жүргүм-турумдук – сөздүн (тилдин) ар түрдүү жагдайларын (угуу, окуу, сүйлөө, жазуу) социалдык-тиричилик, социалдык-маданий, окуу чөйрөлөрүндө, ошондой эле азыркы замандагы дүйнөдө чет тилде сүйлөшө жана түшүнө билүү үчүн жетиштүү дүнгээде үйрөнүү.

Баалуулук жасы – байланыштын каражаты катары чет тилди билүүнүн, осуп-өнүгүп жана дүйнөнү таанып-билүүнүн баалуулугу түшүнүү, ошондой эле улуттук аң сезимди жана ар түрдүү жа-мааттар менен маданияттардын ортосунда адамдардын өз ара түшүнүүшүүгө умтулуусун өнүктүрүү.

2020-2021-окуу жылында англіс тилин окутуу төмөндөгүдөй нормативдик документтердин негизинде жүргүзүлөт: Кыргыз Республикасынын “Билим берүү жөнүндө” Мыйзамга, жалпы орто билим берүү боюнча мамлекеттік стандарттарга, жалпы орто билим берүүү мектептерде англіс тилин окуяның предметтик стандартта, программага жана 2020-2021-окуу жылынын базистик окуу планына ылайык.

2020-2021-окуу жылынын базистик окуу планына ылайык, жалпы орто билим берүүчү мектептерде англіс тилин окутуу 3-класстан башталаштады жана бардык класстарда сааттардын өлчөмү мурун-куядай эле өзгөртүүсүз сакталат.

Базистик окуу план боюнча, чет тили сабагында класс 2 топко бөлүнүп окутулат. Мектеп-гимназияларда жана мектеп-лицейлерде лицейлик, гимназиялык компоненттер сакталып, кружок түрүнде етүлөт.

Стандартка ылайык чет тилди үйрөнүү ошол тилде сүйлөшө алуу үчүн коммуникациялык бағытта болууга тишиш, ошондой эле окуучулардын жаш курагына туура келген практикалык тапшырмаларды аткарып, маселелерди чечүү үчүн функционалдык болушу керек. Бул ықманы чет тилди билүүнүн дәнгэлдерин эске алуу менен ишке ашырыса болот.

Дәнгэлдер	Класстар
A1 - жашоо дәнгээли	Класс 3 - Башталгыч дәнгээл /Beginner
A1 - жашоо дәнгээли	Класс 4 - Башталыч дәнгээл / Beginner
A1- жашоо дәнгээли	Класс 5 - Элементардык дәнгээл / Elementary
A2 - чекке чейинки дәнгээл	Класс 6 - Элементардык дәнгээл / Elementary
A2 - чекке чейинки дәнгээл	Класс7 - Башталгыч орто дәнгээл / Pre-Intermediate
A2 - чекке чейинки дәнгээл	Класс 8 - Башталгыч орто дәнгээл / Pre-Intermediate
B1 - чектик дәнгээл	Класс 9 - Орто дәнгээл /Intermediate

Дәнгээлдик ыкма сүйлөй билүүнүн баардык аспекттери боюнча окутуунун жыйынтыктарын тишиштүү керек болгон компетенттүлүккө жараша аныктоо мүмкүндүк берет:

1. Көптик компетенттүлүк жагындағы күтүлүүчү натыйжалар – сүйлөй билүүдө, уга билүүдө, окууда жана жазууда коммуникативдик билимдерди өнүктүрүү.

2. Тилдик компетенттүлүк жагындағы күтүлүүчү натыйжалар – тилдик каражаттарды темаларга, чөйрөлөргө жана сүйлөшүдөгү кырдаалдарга жараша билүү (фонетикалык, орфографиялык, лексикалык, грамматикалык).

3. Социо-маданий компетенттүлүк жагындағы күтүлүүчү натыйжалар – негизги мектептин окуучуларын үйрөнүлүп жаткан тилдин өлкесүнүн маданиятты, салттары жана реалийлери, баарлашуу чөйрөлөргө жана кырдаалдары менен тааныштыруу.

Кыргызстандын мектептеринде англіс тилин окуяна байланыштын заманбап баардык окуу-методикалык комплекстер негизги окуу китебинен, иш дептерлерден, мугалимдер учун методикалык окуу куралдардан, окуу китеби учун аудио материалдар менен дисктерден турат. Окуу китеpterde балдардын жашына жараша оозеки баарлашууну чагылдырган ар түрдүү кызыгуу темалар берилген. Окуучулардын окуу процессине активдүү киришүүсүнө түрткүл жаңычылардын тапшырмалар түрткүл болуучу баарлашуу-сүйлөшүү мунозундөгү тапшырмалар

АНГЛИСТИЛИ

киргизилген.

Заманбап окуу-методикалык комплекс эл аралык байланыштын куралы катары англіс тилин колдонуу кондумдорун өстүрүп-өнүктүрүүгө бағытталган, башкача айтканда, тил үйрөнүүнүн баардык төрт кондумун (утуу, сүйлөө, окуу жана жазуу) камтып, оозеки сүйлөшүү жондомун күчтүгүүгө негизделген. Окуучулардын өзгөчөө эз Ата Мекенинин географиясы, тарыхы, маданияты ж.б. маалыматтарды ала алуусуна негизги конул болунот. Андан тышкary, окуучулар башка англіс тилдүү өлкөлөрдүн маданият, искуство, спорт ж.б. баалуулуктары менен тааныштышат.

Жумушчу дептерлерди негизги окуу китебинде берилген лексика жана грамматикалык темаларды өздөштүрүүгө бағытталган кошумча тапшырмаларды камтыт. Жумушчу дептерлерди колдонуунун негизги максаты тилдик жана кептик материалды бышыктоону камсыздыгы бағытталган. Бул жумушчу дептерлерди окуучулар үйде эз алдынча иштөөсү үчүн жана зарыл болгон айрым учурларда мугалим бул дептерди класста иштетүүсү үчүн да сунушталат.

Жалпы максат – бул англіс тили мугалимдерине методикалык идеялардын банкын, тапшырма прототиптери түрүндөгү заманбап жана ар түрдүү методикалык куралдарды сунуштоо, анын жардамы менен мугалимдер курсун максаттарына, окуучулардын деңгээлине жана сабактын конкреттүү тапшырмаларына ылайыкташтырып, өзүлөрүнүн көнүгүүлөрүн жана тапшырмаларын түзө алышат.

Мугалимге аралган китеpte окуу-методикалык комплекс менен иштөө боюнча методикалык сунуштамалар берилген. Ошондой эле, окуу китептеги баардык тапшырмалардын жооптору, жумушчу дептердеги көнүгүүлөрдүн жооптору жана ар чейрек үчүн текшерүү иштери жооптору менен киргизилген. Ал эми CD дисктерде, айрым тексттердин аудио жазуулары, окуу китептеги диалог менен көнүгүүлөр бар.

Бул окуу методикалык комплекстерди мектеп китептаканасынан же болбосо төмөнкү бул электрондук китептакан сайттарынан алса болот www.lib.kg жана www.arcus.kg.

Андан тышкary, КР Билим берүү жана илим министрлигинин демилгеси менен 2018-жылды мультимедиалык окуу ресурстары чыккан: www.ibilim.kg жана www.bilimbulagy.kg.

Бул ресурстар жаңы темалы түшүндүрүүдө алынган билимди интерактивдүү тесттер аркылуу текшерүүдө, ошондой эле кошумча материал катары да колдонулат. Салттуу жана инновациялык усулдарды маалыматтык-компьютердик технология менен бирге колдонуп, мугалимдер озүнүн сабактарын анык өнүктүрүүчү, таанып билүүчү жана натыйжалуу кылышын уюштурса болот.

Электрондук окуу материалдарынын бул программалык-методикалык комплекси окуучуларды мектеп предметтерин окууга түрткү берүүгө, түйүндүү жана предметтик компетенттүлүктөрдү иштеп жаңы ашырууга, билим берүүгө, түйүндүү жана предметтик компетенттүлүктөрдүн жогорулатууга жана мугалимдер менен окуучуларга сабакка даярданууда кошумча материалдарды табууну женилдүтүүгө бағытталган. Ресурстар класста жаңы темал

өнүктүрүү башка сабактардын материалдык мазмундарын интеграциялоочу информацииялык тексттерди, атап айтканда Кыргызстандын, ошондой эле тили окутулуп жаткан өлкөнүн биологиясындагы, географиясындагы кызыктуу фактыларды, математикалык маалыматтарды пайдалануу менен жетишшилэт. Аутенттүү тексттерге, б.а. күнделүк турмушта колдонулучу материалдарга озгөчө кончул бурулат. Ал кулактандыруу, афиша, расписание, рекламалык блоклеттер, билеттер, эсептер ж.б. болушу мүмкүн. Мындай тексттер аудио-визуалдык, цифралык, графикалык нерсерлерди түшүнүүнү, информациияны анализдей жана чечмелей билүүнү өнүктүрөт.

Окүй билүү окуунун ар кандай түрлөрүн үйрөтүүнү билдирет, тактап айтканда тааныштыруучу, үйрөтүүчү жана каароочу окуу. Эгер тексттин мазмуну жөнүндө жалпы түшүнүк алтып, негизги ойду түшүнүү керек болсо, анда таанышшуучу окуу ыкмасын колдонуу керек. Бул учун “Текстке ат кой”, “План түз”, “Сүрөттөрдү/абзацтарды ордунан кой” деген тапшырмалар берилет. Эгер тексттин мазмунун болушунча толук түшүнүү милдети турса окуучу изилдеп окуну ыкмасын колдонот. Бул жөнөмдердүү өнүктүрүүчү тапшырмаларга “Жооп издеө”, “Туура/туура эмес”, “Салыштыр”, “Сүйлөмдү толукта” ж.у.с. тапшырмалар кирет. Карап окуу конкреттүү маалыматты издеш үчүн башка көндүмдер менен параллель колдонулат, анткени тапшырмалардың фразасы озгөртүлүшү, синонимдердин, мисалдардын жардамы менен берилши мүмкүн. Ошентип, окүй билүү жөнөмдүүн калыптандыруу маалыматты издеө менен байланышта болот жана тилди билишин эле эмес, ошондой эле билим алуу жана ой жүгүртүү жөнөмдерүн да өнүктүрөт.

Өз оюн оозеки жана жазуу жүзүндө билдириүүгө үйрөтүү сүйлөй билүүнүн продуктивдүү түрү болуп эсептелет жана тилди билүүгө негизделет. Окуучулар мисалды, күтүлгөн наыйжалыктын моделин, негизги сөздөрдү, тезистерди ж.б. пайдаланууга мүмкүндүгү болуп, ошондой эле даярданууг же тишиштүү убактасы болууга тийши.

Мындай тышкary, сүйлөө жөнөмдүүн өнүктүрүүдө эки-экиден жана топ менен иштөө сабактын миддөттүү элементи болууга тийши. Мындай уюштуруу окуучуга класстын алдына чыгып сүйлөөдөгү психологиялык кыйынчылыктан арылууга шарт түзөт, озунун каталарын ондоп жана жообун толуктоого мүмкүндүк берет.

Баарлашуу көндүмдерүн өнүктүрүүдө мугалим тыкандык менен тапшырманы тандашы керек. Тапшырмалар топ менен жана экиден иштөөгө ылайыкталып, интерактивдүү болушу керек (сурал билүү, үйрөнүү, талкуулоо, салыштыруу ж.б.). Мугалим диалогуда эле эмес, монологду жана ошондой эле алдын ала даярдалбаган жана мурдатан даярдалган сөздөр менен сүйлөшүп баарлашууну да эске алыши керек.

Жазуу ишин аткаруу тапшырманын татаалыраак түрү катары сабактын темасын угул, окуп жана талкуулагандан кийин ишке ашырылат. Окуучулар эки-экиден болуп иштеп жана биригинин ишин баалай алышат, жазма продтуну жакшыртуу боюнча сунуштарын бере алышат. Мындай тапшырмаларды аткаруу процессинде окуучулар креативдүү

жана оз алдынча болушат жана окуу процессине активдүү катышышат. Оозеки жана жазуу түрүндөгү чыгармачылык тапшырмалар онлайн ресурстарды пайдаланган аудио жана видео ролик, плакат, коллаж, комикс, интеллект карталар түрүндө аткарылса болот:

<https://ru.postermywall.com/>
<https://www.wordclouds.com/>
<https://mindmapninja.com/maker>

Грамматика функционалдык түрдө окутулат, анткени анын жардамы менен оозеки жана жазуу түрүндөгү байланыш камсыздалат. Жаңы грамматикалык структуралар менен иштөөнүн негизги этаптары болуп: тааныштыруу, баштапкы бышыктоо, шарттуу-оозеки жана сөзмөрдүк көнүгүүлөрүндө грамматиканы пайдалануу ыкмаларын өнүктүрүү эсептелет.

Окуучулар грамматикалык эрежелерди түшүнүбөй эле жат-тап алоастан, тексттин мазмунун түшүнгөндүгүн текшерүүчү көнүгүүлөрдү аткарышат жана мугалим алардын негизги текстти түшүнгөнүн көрөндөн кийин гана окуучулардын көнүлүн грамматикалык структуррага, анын кандай түзүлгөнүн бурут.

Жаңы грамматикалык структураларны бышыктоочу көнүгүүлөр жөнөкөйдөн татаалтага” принципи менен болуш керек.

Жалпы сунуштар: Окуучулардын чет тилин үйрөнүүгө болгон кызыгыусун арттыруу максатында мугалимге төмөнкүлөр сунуш кылынат:

- Окуучулардан маалымат кабылдоосун жакшыртуу максатында жана жарапандык ан-сезимин естүрүү үчүн актуалдуу нукура материалдарды колдонуу;

- жаңы сөздөрдү үйрөтүүдө көрсөтмө куралдарды колдонуу (сүрөттер, кыймыл-аракеттер ж.б.у.с.);

- сүйлөшүү көндүмүн естүрүүчү интерактивдүү окутуу ыкмаларын колдонуу (мээ чабуулу, экиден жана топ менен иштөө ж.б.);

- логикалык жактан аяктоочу бөлүктөрдөн турган тексттерди окутууда, “араа” жана “зигзаг” сыйкатуу кызметтештиктөк окутуу ыкмаларын колдонуу;

- жаңы лексикалык бирдиктердин (сөздөрдүн) туура айтылышина озгөчө көнчүл буруу: ар кандай ыкмалар менен моделдештируу жана тилди жатыктыруу (хор менен кайталоо, жалгыз, топ менен, экиден иштөө ж.б.);

- тилди (сөздү) баамдоо жана таанып билүүгө/ баамчылдыкка обөлгө болуучу ар кандай суроолорду, тапшырмаларды жана көнүгүүлөрдү берип, окуучуларды окуу процессине активдүү катышууга тартуу;

- окуучуларды үй тапшырма аткарууда озун-өзү баалоого үйрөтүү, тесттин жыйынтыктарын анализдөөгө үйрөтүү жана ошондой эле өз ара баалоого үйрөтүү (лексикалык материалдарды эске тутууда класссташтар арасында расмий эмес тестирлөө, топто жана экиден иштөө ж.б.);

- чынныгы видео жана аудио материалдарды, мультфильмдерди, видеороликтерди ж.б.у.с. колдонуу аркылуу окуп үйрөнүү көндүмдерүн естүрүү;

- сабактарды пландоо процессине чыгармачылык менен

мамиле кылуу, отулүүчү материалды окуучулардын даярдык деңгээлине жараши тандоо жана убакытты туура бөлүштүрүү.

Талкуулоо үчүн актуалдуу маселелер:

Август көнешмесинин натыйжалуу болушу үчүн, чет тилин окутуунун абалы жана жакшыртуудагы жыйынтыктар, ошондой эле, билим берүүнү санариптештируү боюнча англестили мугалимдерине семинар, тегерек стол, презентациялар откөрүп, доклад окуулар сунушталат.

Талкуулоо үчүн төмөнкү маселелер сунуш кылынат:

- негизги жана чет тили боюнча предметтик компетенттүүлүктөрдү калыптандыруу;

- жалпы билим берүүчү мектеп шартында чет тилин аралыктан окутууну уюштуруу;

- окутууда маалыматтык-коммуникациялык технологияларды жана санариптик билим берүү ресурстарын пайдалануунун натыйжалуулугу;

- чет тилин окутууда долбоордук иштер аркылуу өз өлкөсүн таанып-изилдөө;

- чыгармачылыкты өнүктүрүүчү тапшырмалар аркылуу балдардын жеке потенциалын естүрүү;

- билим берүүнүн сапатын жогорулатуунун фактору катары, жаш мугалимдердин кесиптик өнүгүүсү;

- кесиптик таймаштар аркылуу англис тили мугалимдерин шыктандыруу;

- окутуунун жана баалоонун заманбап технологиялары;

- жөндөмдүү окуучулардын ар кандай иштерин баалоонун критерийлерин иштеп чыгуу принциптери;

- английс тилин окуу китечтери жана окуу куралдары боюнча талкуулар;

- эксперименталдык жана инновациялык усул менен окуткан мектептердин тажрыйбасын жайылтып колдонуу;

- ЖРТ, олимпиаданын жыйынтыктарын анализдөө;

- ар түрдүү: ар кандай иш-чаралардын, конференциялардын, тренингдердин, классстык сааттардын, тегерек столдордун тематикасын тактоо ж.б.

Сунушталуучу интернет булактардын тизмеси:

www kao kg	www britishcouncil org
www edu ru	www etprofessional com
www teachingenglish org	www fgos spb ru
www americanenglish state gov	www learn english today com
www teach this com	www superteachertools com
www eslcafe com	www englishtips org
www wordclouds com	www stopenglish org
	www mindmapninja com maker

КОНОКБАЕВА Г.Э.,

Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлигинин алдындағы Республикалык педагогикалык кызметкерлердин квалификациянын жогорулатуу жана кайра даярдоо институтунун филологиялык билим берүү кафедрасынын улук окууучусу, тел.: 0772105990

АНГЛИЙСКИЙ ЯЗЫК

ном языке в социально-бытовой, социально-культурной, учебной сферах, а также для самореализации в современном мире.

Ценностная - признание ценности изучения иностранного языка, как средством общения, саморазвития и познания мира, а также развитие национального самосознания и стремления к взаимопониманию между людьми разных сообществ и культур.

В 2020-2021 учебном году преподавание английского языка будет осуществляться в соответствии со следующими нормативными документами: Государственный образовательный стандарт школьного общего образования КР, Предметный стандарт и Программа по английскому языку для общеобразовательной школы, Базисный учебный план на 2020-2021 учебный год.

Согласно Базисного учебного плана на 2020-2021 учебный год в общеобразовательных школах изучение английского языка начинается с 3 класса, количество часов во всех классах сохранится. При проведении занятий по предмету, класс делится на две группы. Для школ-гимназий и школ-лицеев сохраняются лицейский и гимназический компоненты, которые реализуются через кружковую работу.

В соответствии со Стандартом, обучение иностранному языку должно быть коммуникативно направленным для формирования умения общаться на иностранном языке, а также функциональным для решения практических задач, соответствующих возрасту учащихся. Данный подход может быть реализован с учётом следующих уровней владения иностранным языком:

Уровни	Классы
A1 - Уровень выживания	Класс 3 - Начинающий уровень /Beginner
A1 - Уровень выживания	Класс 4 - Начинающий уровень / Beginner
A1+ - Уровень выживания	Класс 5 - Элементарный уровень / Elementary
A2 - Допороговый уровень	Класс 6 - Элементарный уровень / Elementary
A2+ - Допороговый уровень	Класс 7 - Начальный средний уровень / Pre-Intermediate

Уровневый подход позволяет определить результаты обучения по всем аспектам речевой деятельности в соответствии с заявленными компетентностями:

1) Ожидаемые результаты в области речевой компетентности - развитие коммуникативных умений в говорении, слушании, чтении, письме.

2) Ожидаемые результаты в области языковой компетентности – владение языковыми средствами (фонетическими, орографическими, лексическими, грамматическими) в соответствии с темами, сферами и ситуациями общения.

3) Ожидаемые результаты в области социокультурной компетентности - приобщение к культуре, традициям и реалиям стран изучаемого языка в рамках тем, сфер и ситуаций общения учащихся основной школы.

В настоящее время в школах рекомендованы учебники «Английский язык», соответствующие стандарту и разработанные для школьников Кыргызстана.

К началу 2020-21-учебного года издательством «Аркус» готовятся новые учебно-методические комплексы (УМК) по английскому языку для 8-го и 10-класса, отражающие методические и содержательные подходы, реализованные в ранее изданных новых национа

течении последних 2х лет в школах гимназиях (№ 5, № 69, № 24, № 70, № 95). Адаптированный вариант материалов был предоставлен в 4-ой четверти этого учебного года и учителя этих школ дали объективную оценку данным УМК. Аудиорование и книги для учителей будут доступны онлайн бесплатно на сайте компании Эдупресс. Тренинги были проведены во всех регионах страны в онлайн и офлайн режиме. Материалы данного альтернативного учебника отвечают следующим принципам: научности, доступности и посильности, сознательности и активности, связи теории с практикой, систематичности, последовательности и преемственности, наглядности.

Все современные, рекомендованные УМК по английскому языку для школ Кыргызстана, состоят из основных учебников, рабочих тетрадей, методических пособий для учителя, дисков с аудиозаписью материалов учебника. Учебники предлагают учащимся интересные, отвечающие возрасту темы, разнообразные задания, которые носят коммуникативный характер, что обеспечивает активное вовлечение учащихся в учебный процесс.

Современные УМК позволяют развить навыки использования английского языка как средства межкультурного общения. Особое внимание уделяется географии, истории, культуры родной страны. Кроме того, учащиеся знакомятся с культурой основных англоязычных стран, получают знания об общечеловеческих ценностях, знакомятся с миром искусств, мира спорта и т.д.

Рабочие тетради содержат дополнительные задания для освоения лексических и грамматических тем, рассматриваемых в основном учебнике. Основная задача рабочих тетрадей – обеспечить закрепление языкового и речевого материала. Учителю рекомендуется использовать рабочие тетради для самостоятельной работы учащихся дома, хотя учитель может по мере необходимости использовать эти задания и для работы в классе. Общей целью является предложить преподавателям английского языка банк методических идей, современный и максимально разнообразный методический инструментарий в виде прототипов заданий, используя которые преподаватели смогут создавать свои упражнения и задания, адаптируя их к целям курса, уровню обучающихся и конкретным задачам урока.

Книги для учителя содержат методические рекомендации по работе с учебно-методическим комплексом, а также ответы на все задания учебника, ответы на все упражнения рабочей тетради, контрольные работы по итогам каждой четверти и ответы к контрольным работам. CD диски содержат аудиозаписи некоторых текстов, диалогов и упражнений из учебников. Учебно-методические комплексы можно получить в школьных библиотеках или получить с сайтов электронных библиотек www.lib.kg и www.arcus.kg.

Министерством образования и науки Кыргызской Республики рекомендованы мультимедийные образовательные ресурсы www.ibilim.kg и www.bilimbulagy.kg.

Данные программно-методические комплексы электронных обучающих материалов призваны способствовать повышению мотивации учащихся к изучению школьных предметов, совершенствованию ключевых и предметных компетентностей, повышению эффективности образовательного процесса, облегчению учителям и учащимся поиска дополнительного материала при подготовке к уроку. Ресурсы могут быть использованы на уроках для объяснения новых тем, для закрепления полученных знаний через выполнение интерактивных тестов, а так же в качестве дополнительных материалов. С учетом того, что школьники лучше воспринимают наглядный и образный материал, данные ресурсы предлагают материалы в игровой форме, дающие возможность действовать зрение, слух, эмоции и воображение ученика. Прослушивание аудио-ресурсов и чтение текстов поможет развитию речи учеников, а подобранные интересные факты расширят общий кругозор ребенка.

Совмещая традиционные и инновационные методы с использованием информационно-компьютерных технологий, учителя смогут выстроить свои уроки таким образом, чтобы они стали по-настоящему развивающими, познавательными и результативными.

Для реализации поставленных задач, обучение иностранному языку основывается на функционально-коммуникативном подходе, что предполагает умение использовать знания, навыки и умений в иностранном языке в учебных ситуациях, близких к реальным ситуациям общения учащихся. Коммуникация на уроке активизирует речевую деятельность, даёт возможности для проведения на уроках ситуативных заданий и других коммуникативных действий, где появляется необходимость использования изученного грамматического явления. Таким образом, обеспечивается функциональность лексического и грамматического материала, т.е. лексический материал и грамматические формы усваиваются в речевой деятельности.

Для мотивации к использованию языковых средств в ситуациях общения служит беспереводной метод через демонстрацию изобразительной наглядности, действия, предостав-

ление определения, использование синонимов, антонимов, примеров и словообразовательный анализ. Данные приёмы служат опорой для понимания и усвоения материала, а также развивают учебные навыки. Кроме этого, на уроке иностранного языка используются стратегии поддержки учащихся в виде парной и групповой работы для взаимообучения и взаимооценивания.

Важным компонентом реализации цели обучения английскому языку является межпредметная интеграция, которая достигается через интеграцию содержания обучения, выполнение учебных задач с использованием знаний из других областей и готовит учащихся к решению жизненных задач в реальном мире. Такой подход будет способствовать развитию навыков ведения исследовательской и аналитической работы, критического мышления, сотрудничества и решения проблем.

Таким образом, активное обучение стимулирует речесмыслительную деятельность, мотивирует учащихся к общению, повышает их включённость в образовательный процесс и готовит к реализации учебного потенциала в реальной жизни.

Аудиорование и чтение являются рецептивными видами речевой деятельности и составляют основу общения, с них начинается владение устной коммуникацией. Развитие навыков аудиорования и чтения формируется на использовании информационных текстов, интегрирующих содержание других учебных предметов, а именно интересных фактов из биологии, географии Кыргызстана и страны изучаемого языка, математических данных и др. Особое внимание уделяется аутентичным текстам, т.е. повседневным материалам, имеющим прагматическую направленность. Это могут быть объявления, афиши, расписание, рекламные буклеты, билеты, счета и др. Подобные тексты развивают умение понимать аудиовизуальные, цифровые, графические данные, анализировать и интерпретировать информацию.

Умение читать означает обучение разным видам чтения, а именно ознакомительному, изучающему, просмотровому. Если нужно получить общее представление о содержании текста, понять главную мысль, то следует пользоваться приемами ознакомительного чтения. Для этого используются задания «Озаглавь текст», «Составь план», «Расставь картинки/абзацы поочерёдно». Если стоит задача максимально полно понять содержание текста, то ученик применяет приёмы изучающего чтения. Задания, направленные на формирование данных навыков включают «Поиск ответов», «Верно/Неверно», «Соотнеси», «Дополни предложения» и т.д. Просмотровое чтение применяется параллельно с другими навыками для поиска конкретной информации, т.к. задания могут быть перефразированы, даны с помощью синонимов, примеров. Таким образом, формирование навыков чтения связаны с поиском информации и развивают не только языковые, но и учебные и мыслительные умения.

Обучение выражению мыслей в устной и письменной форме являются продуктивными видами речевой деятельности и основываются на языковой опоре. Ученики должны иметь возможность использовать пример, модель ожидаемого результата, ключевые слова, тезисы, заголовки и т.д., а также иметь достаточное количество времени на подготовку.

Кроме того, при развитии навыков говорения обязательным элементом урока должны стать парная и групповая работа. Такая организация будет способствовать снятию психологических трудностей учащихся до выступления перед всем классом, позволит исправить свои ошибки дополнить свой ответ.

Для развития навыков говорения учитель должен более тщательно подходить к выбору заданий. Упражнения для групповой и парной работы должны быть интерактивными (спроси, узнай, обсуди, сравни и т.д.). Учитель должен помнить, что необходимо развивать не только диалогическую, но и монологическую речь, а так же спонтанную и подготовленную виды речи.

Написание письменной работы, как наиболее сложный вид задания осуществляется после прослушивания, чтения, обсуждения темы урока. Ученики могут работать в парах и создавать письменный продукт совместно, оценивать работы друг друга, давать советы и рекомендации по улучшению письменного продукта. В процессе выполнения таких заданий, ученики проявляют креативность и самостоятельность, а также становятся активными участниками учебного процесса. Творческие устные и письменные работы могут быть выполнены в форме аудио и видео-ролика, плаката, коллажа, комикса, интеллект-карты с использованием онлайн ресурсов:

<https://ru.postermywall.com/>
<https://www.wordclouds.com/>
<https://mindmapninja.com/maker>

Грамматика преподаётся функционально, так как с ее помощью обеспечивается формирование устного и письменного общения. Основными этапами работы над новыми грамматическими структурами являются: ознакомление, первичное закрепление, развитие навыков и умений использования грамматики в условно-речевых и речевых упражнениях.

Учащиеся не «зубрят» грамматические правила, а выполняют упражнения на проверку понимания содержания текста и только когда учитель видит, что основное содержание текста усвоено, то может обратить внимание учащихся на грамматическую структуру, на то в каких ситуациях используется, а так же как она образуется.

Упражнения на закрепление новых грамматических структур должны варьировать, но неизменно следовать принципу «от простого к сложному».

Общие рекомендации

В целях поддержания интереса учащихся к изучению иностранного языка, учителю рекомендуется:

- использовать актуальный аутентичный материал для развития информированности и гражданской сознательности учащихся;

- использовать наглядность при введении новых лексических единиц (картинки, рисунки, мимику, жесты и т.д.);

- использовать приемы интерактивного обучения для развития разговорных навыков (мозговой штурм, работа в парах и малых группах, и т.д.);

- при чтении текстов, состоящих из логически завершенных частей, использовать приемы обучения в сотрудничестве, такие как «Think, Pair, Share» или «Jigsaw»;

- уделять особое внимание произношению новых лексических единиц: моделировать и отрабатывать произношение, используя разнообразные приемы (повторение хором, по одному, в группах, в парах и т.д.);

- активно вовлекать учащихся в процесс обучения при помощи разнообразных вопросов, заданий и упражнений, стимулирующих языковую догадку и когнитивную деятельность;

- привлекать учащихся к самооценке выполненного домашнего задания, анализу результатов тестирования, а также к взаимооценке результатов обучения; (неформальное тестирование одноклассников на запоминание лексического материала, выполнение групповой или парной работы и т.д.).

- развивать навыки аудиорования через использование аутентичных видео и аудио-материалов через использование записей мультфильмов, видео-роликов и др.;

- творчески подходить к процессу планирования уроков и распределять время и изучаемый материал в зависимости от уровня подготовленности учащихся.

Актуальные вопросы для обсуждения

В целях эффективности августовских совещаний/конференций, учителям английского языка рекомендуется проводить семинары, круглые столы, презентации/публичные доклады о состоянии и результатах развития обучения английскому языку и о ИКТ для развития и формирования коммуникативных компетенций.

Предлагаются следующие актуальные вопросы для обсуждения:

Формирование ключевых и предметных компетентностей на уроках английского языка.

Организация дистанционного обучения в усвоении иностранного языка в условиях общеобразовательной школы.

Эффективность использования ИКТ и цифровых образовательных ресурсов в преподавании иностранного языка.

Изучение своей страны через проектную работу на уроках английского языка.

Развитие личного потенциала детей через креативные задания.

Наставничество и профессионально-педагогический рост молодых специалистов как фактор повышения качества образования.

Мотивация учителей английского языка через профессиональные конкурсы.

Современные технологии обучения и оценивания.

Принципы разработки критериев для оценки разных типов творческих работ учащихся.

Обзор учебников и пособий по английскому языку.

Использование опыта школ, занимающихся экспериментальной и инновационной деятельностью.

Анализ результатов олимпиад, ОРТ.

Разное: уточнение различных мероприятий, тренингов, конференций, тематики классных часов и круглых столов.

Полезные ссылки на интернет-ресурсы:

www kao kg	www britishcouncil org
www edu ru	www etprofessional com
www teachingenglish org	www fgos spb ru
www americanenglish state gov	www learn english today com
www teach this com	www superteachertools com
www eslcafe com	www englishtips org
www wordclouds com/	www stopenglish org
	www mindmapninja com maker

КОНОКБАЕВА Г.Э.,
ст. преподаватель кафедры филологического
образования РИПКиПР при МОН КР.
Тел.: 0772 10-59-90.